

c
3

SUMMER BANK

$\frac{3}{c3}$

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPANESİ

KAYIT No. 3

YER No. C/3

ULU KURUMU

1900

1900

TÜRK TARİHİ

Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medenî memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Millî kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız. Geçen zamana kıyasen, daha çok çalışacağız. Daha az zamanda daha büyük işler başaracağız.

ATATÜRK

SÜMER BANK MİLLÎ ENDÜSTRİNİN ANAHTARIDIR.

Yaşamıya başladığımız tarih çağında milli yükseliş denilen şey, milletin kendi toprağı üstünde, kendi gücile ve kendi hesabına, gerek teknik imkânların, gerek kültür seviyelerinin en yükseğine varmasıdır. İşte bize ölkü olan Türkiye, bu kendi toprağı üstünde, kendi gücile, kendi için çalışan ileri teknikli ve yüksek kültürlü Türkiy'dir.

ENDÜSTRİLEŞME DAVAMIZ

Harpler, yakıp yıkarak, önlerine geleni silip süpürerek, insanlık denizi üzerinden bir kasırga gibi gelir geçer. Fakat, sulhün zahiri sükûn ve nizamı altında, milletleri ve ölkeleri sinsi bir rekabetle karşı karşıya getiren ekonomik savaş bütün hızile devam eder. Bu milletler için, bir ölüm ve dirim savaşındır. Harp zamanlarında silâhla korunan istiklâl, bu defa ekonomik vasıtalarla müdafaa edilir.

Lozan sulhile Türkiye tam bir siyasî istiklâl kazandırmış olan Büyük Kurtarıcı ve onun kurduğu rejim, bu kıymetli emaneti muhafaza etmenin, ancak yurdun ekonomik istiklâlini de temin suretile mümkün olacağını çok iyi biliyorlardı. Cumhuriyet devrinin ve rejiminin tarihi, bu ikinci istiklâl uğrunda kahramanca bir savaşın hikâyesidir.

Memlekete yenilmez çelik bir ordu hediye etmiş olan Cumhuriyet, şimdi o orduyu ve memleketi yaşatacak olan ekonomi kışlasını endüstri temeli üzerinde kuruyor. İmparatorluk gibi muhteşem bir ünvan altında bir yarıömürge olmanın sefalet ve cihaletini taşımış olan bu memleket, Cumhuriyete, endüstri sahasında hemen bir çol boşluğile intikal etti.

Cumhuriyet Hükûmeti yıllardanberi bu boşluğu doldurmak için bütük kuvvetlerle çalışma halindedir. Hususî teşebbüslere her türlü kolaylıkları ve müzaheretini bahşetmiş olan ilk devre 1933 e kadar devam etti. Fakat endüstriyel kuruluşumuzun daha hızlı ve hususile daha organize ve dirije bir şekilde ileri götürülmesi lüzumu hissedilince Devlet, endüstri çalışmalarına yalnız koruyucu elini uzatmakla kalmayarak bizzat kurucu sıfatile işe karışmak lüzumunu hissetti ve beş yıllık endüstri programı bu ihtiyaçtan doğdu.

SÜMER BANK

Delet, beş yıllık program mucibince kurulması gözetilen fabrikaların inş ve işletme işleriyle uğraşmak üzere hususî bir finans ve idare müessesesi vücude getirmek maksadile, 3 haziran 1933 tarihinde Kamutayın kabul ettiği bir kanunla, Sümer Bank'ı tesis etti. Önce 20 milyon sermâze ile kurulan ve sonra iki hususî kanunla sermayesi 65,5 milyona iblâğ edilen Sümer Bank, Sanayi ve Maadin Bankasının halefleri olan Sanayi ve Kredi bankasile Devlet Sanayi Ofisini çok daha geniş bir teşkilâtla istihlâf ediyordu.

Devlete ait olan ve Devlet elile kurulacak bütün endüstri müesseselerinin, etüd ve projelerini hazırlamak bunları kurmak ve idare etmek, faydalı endüstriyel teşebbüslere iştirak veya bunlara kredi temin etmek Sümer Bank'ın vazife ve salâhiyetleri meyanındadır. Bu milli müessese, idarî ve teknik kadrosile en moderna bir endüstri bankası halinde faaliyete koyulmuş ve beş yıllık programın gözettiği tesislerden en mühim kısmını, ilk üç yıl içinde büyük bir muvaffakiyetle başarmış veya başarma yoluna girmiştir.

BEŞ YILLIK ENDÜSTRİ PROGRMI

Devletin, tatbikine Sümer Bank'ı memur ettiği ilk beş yıllık endüstri programı şu esasları ihtiva ediyordu:

- 1 — Dokuma endüstrisi (Pamuk, Kendir, Yün)
- 2 — Maden endüstrisi (demir, sömük kömürü, müştakları, bakır, kükürt)
- 3 — Sellüloz endüstrisi (Sellüloz, kâğıt ve sun'i ipek)
- 4 — Seramik endüstrisi (Şişe, Cam, Porselen)
- 5 — Kimya endüstrisi (Zaçyağı, Klor, Südkostik süperfosfat).

Bu porogramdan Sömük, Cam ve Şişe fabrikalarının kurulması Türkiye İş Bankası tarafından deruhte edilmiştir.

Bu program, 1934 mayısında tatbik mevkiine konulmuş, Sümer Bank o sene zarfında, ilk hamlede kurulması gereken fabrikalar üzerinde tetkiklerini tamamlayarak esas projelerini hazırlamış ve projelerin tatbiki işine girişmiştir.

DOKUMA ENDÜSTRİSİ

PAMUKLU DOKUMA

Kayseri Bez fabrikası — 1934 yılında, tamamen yenileştirilmiş ve genişletilmiş şekilde işlemeye açılan Bakırköy Bez Fabrikasını istisna edersek, Sümer

Sümer Bank Umum Müdürlük binası

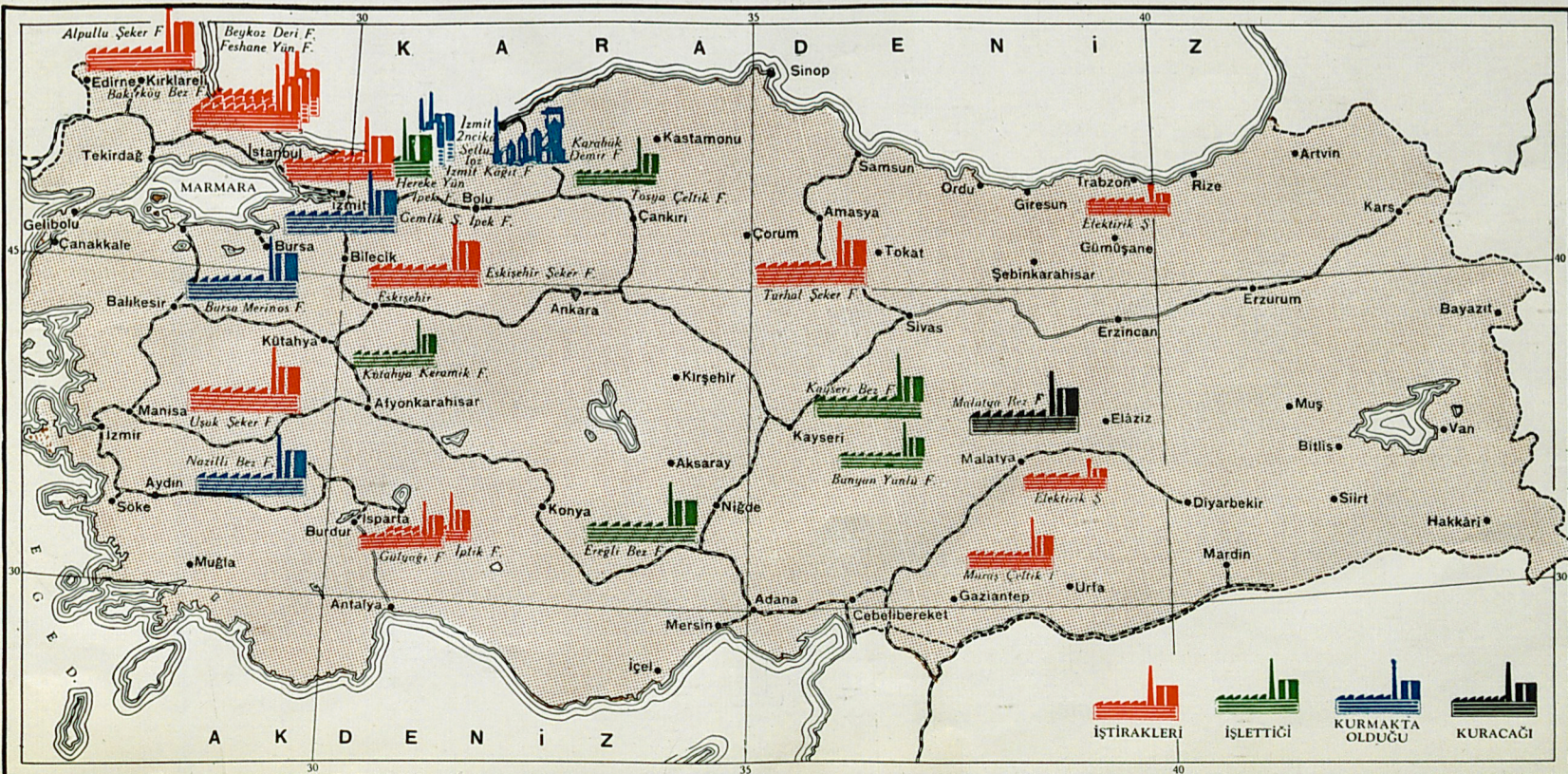
İktisatta milli varlığı müdafaa etmek ve iktisatta geri bırakıldığımız mesafeleri kapatmak mecburiyeti, iktisadî devletçiliğimizin izahıdır.

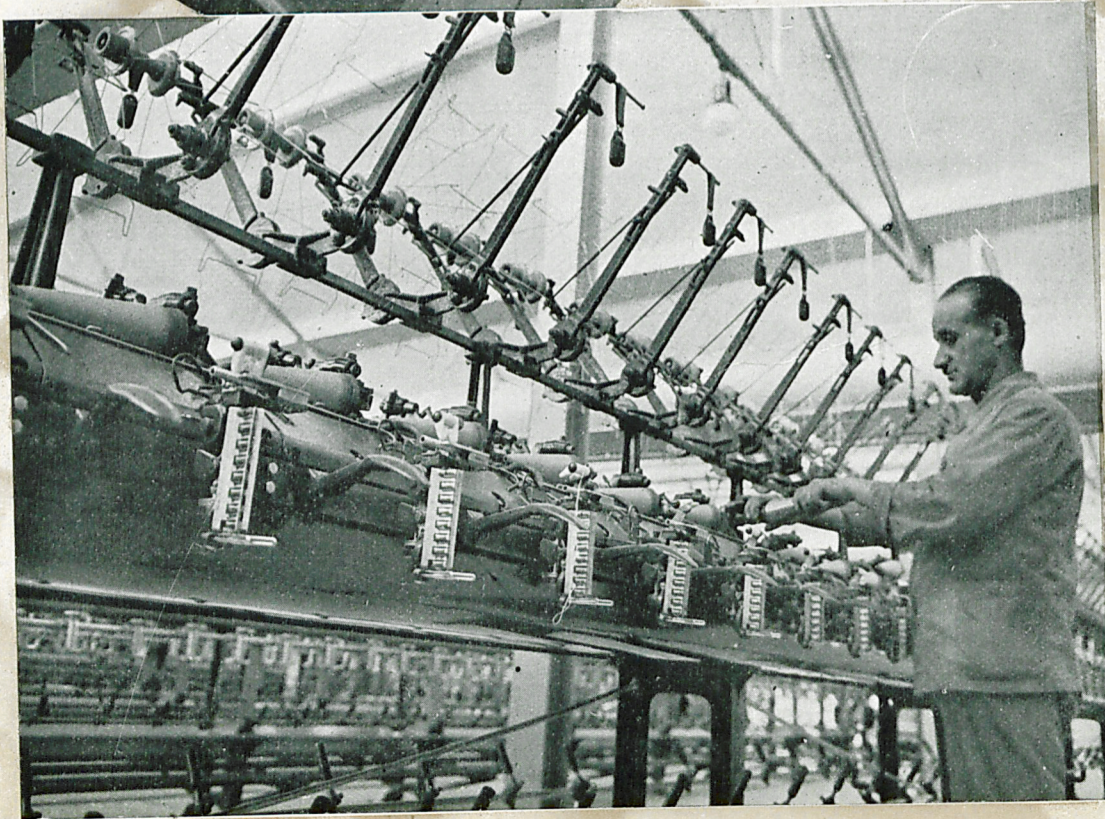
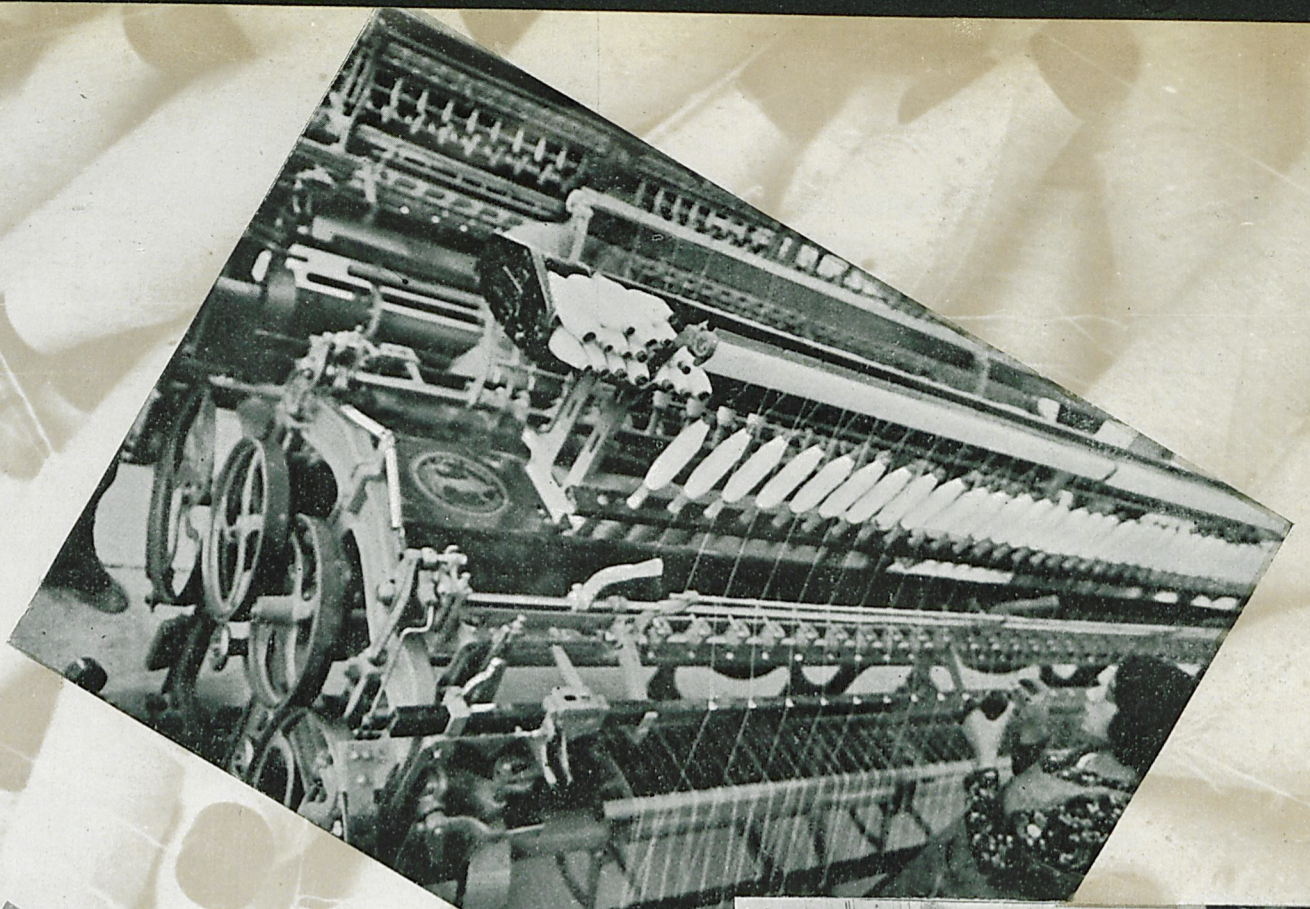
İSMET İNÖNÜ

Bank'ın 1935 yılında, program mucibince, ilk işlemeye başlayan fabrikası Kayseri Bez Kombinasıdır. 20 mayıs 1934 tarihinde temeli atılmış olan bu fabrika, 1 temmuz 1935 de tamamlanarak çalışma tecrübelerine başlamış ve 16 eylülde işletmeye açılmıştır. Yalnız Türkiye'nin değil, yakın şarkın da en büyük fabrikası, bu suretle 483 günlük bir müddet zarfında, Cumhuriyetin endüstri sahasında ilk büyük eseri olarak, kurulmuş ve milli ekonomi içindeki vazifesini ifaya başlamıştır.

33 bin iş ve 1080 tezgâhla işe başlayan Kayseri fabrikasının imal kapasitesi senede 30 milyon metre yahut beş milyon kilo bezdir. Bu fabrika daha ziyade

SÜMER BANKIN FABRİKALARI SINAİ İŞTİRAK VE TESİSLERİ

Ereğli Fabrikasında iğ makinaları
Kayseri Fabrikasında pamuk elyafının ölçülmesi
Hereke Fabrikasında halı tezgâhları
Hereke Fabrikasında iplik makinaları

TÜRKİYEİNİN

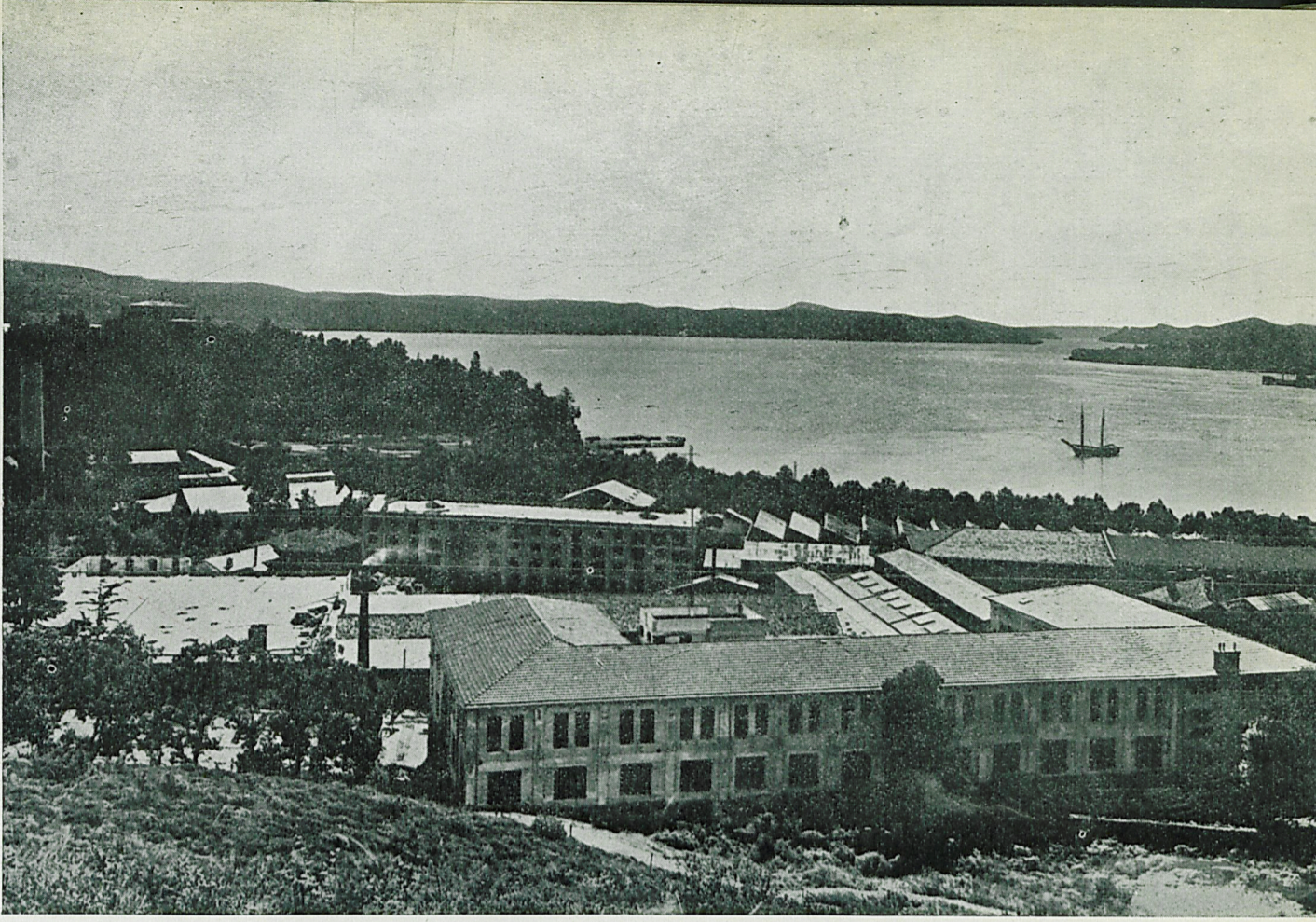
EKONOMİK

KURTULUŞU

DAVASIDIR.

**E
N
D
Ü
S
T
R
İ
L
E
Ş
M
E**

Beykoz deri ve kundura Fabrikaları

kaput bezi, Japon dimisi ve muhtelif renklerde bezler üzerinde çalışmaktadır. Fabrikanın senelik pamuk sarfiyatı 5,5 milyon kiloyu aşacaktır.

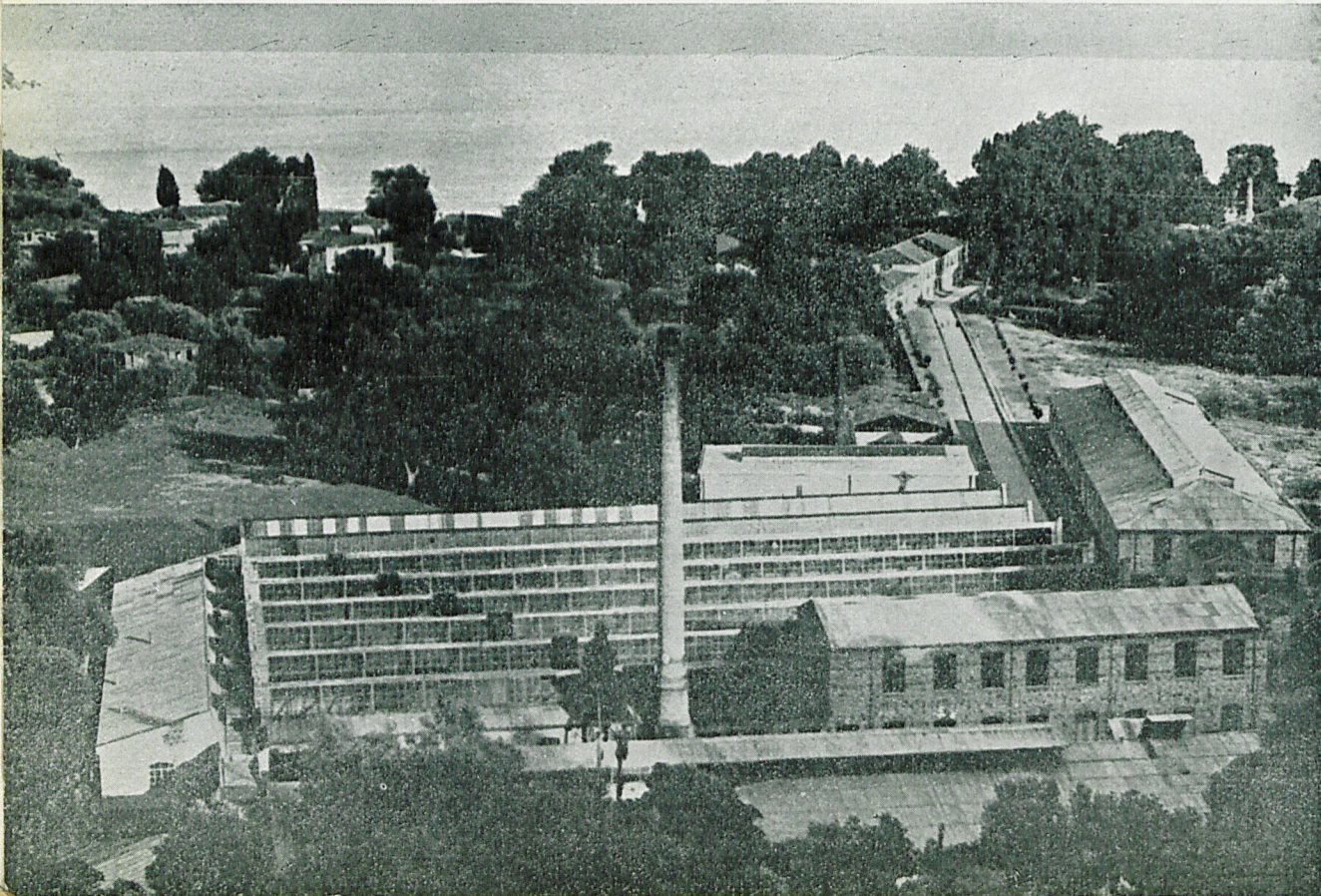
Şimdi işçilerinin sayısı 3000 i aşan o fabrika üç ekiple ve tam kadrosile faaliyete geçtiği zaman bu miktar 4500 e çıkacaktır. Kayseri Fabrikasının piyasaya arzettiği mamûller, kalite bakımından benzerlerinden çok yüksek kurulmuş ve büyük bir rağbetle karşılanmıştır. **Ereğli bez fabrikası** — Beş yıllık programın ikinci pamuklu fabrikası olan ve ilkteşrin 1934 de temeli atılan Ereğli Bez Fabrikasının inşaat ve montaj işleri 1936 sanbaharında tamamlanmış, asıl kuvvei muharrike santralının kurulmasına intizaren, muvakkat bir santralla fabrika tecrübe çalışmalarına başlamış ve ilk iş olarak memleket piyasasında hissedilen iplik buhranını izale için ehmiyetli miktarda iplik imal ederek piyasaya arzetmiştir. Asıl santral sene başında tamam-

landığından fabrika 1937 de normal faaliyet devresine girmiş bulunmaktadır. İvrir deresinin su kuvvetinden istifade eden santral senenin büyük bir kısmında fabrikanın cereyan ihtiyacını daha ucuz bir surette istihsal edecektir.

15.200 iş ve 300 dokuma tezgâhile işe başlayan Ereğli fabrikasında şimdiden 700 kadar işçi çalışmaktadır. Fabrika faaliyetini genişlettiği ve geceli gündüzlü iki ekiple çalıştığı zaman işçi sayısı 1500 e yükselecektir. Ziraat Vekâletinin Sakarya vadisinde yetiştirdiği akala cinsi pamuklarla ayrıca Adana ve Nazilli havalisinin uzun elyafli pamuklarından ham madde ihtiyacını temin eden fabrika 1,5 milyon kilo pamuk harcayarak 4,5 milyon metre bez ve altı ilâ yedi yüzbin kilo iplik imal edecektir. Fabrikanın üzerinde çalıştığı mamûller, mermerşahi, salaşpur, patiska, saten, mendil gibi ince dokuma çeşitlerdir.

Nazilli fabrikası — Nazilli bez fabrikasının inşaatı büyük bir kısım itibarile tamamlanmış ve Rusyadan gelen makinelerin montaj işlerine başlanmıştır. Programın dördüncü dokuma fabrikası bu yıl içinde işlemeye açılacaktır.

29.500 iş ve 768 tezgâhla işlemeye başlayacak olan Nazilli fabrikası iki ekipte 2.400 işçi kullanacak ve 2 milyon kilo pamuk harcayarak 20 milyon metre pamuklu bez imal edecektir.

Hereke yünü ve ipekli Fabrikası

*Kayseri, Bakırköy
Ereğli, Nazilli, Malatya
fabrikalarımız*

Türkiye bez imalâtının

% 61 ini

verecektir.

Kayseri Beş
Fabrikası

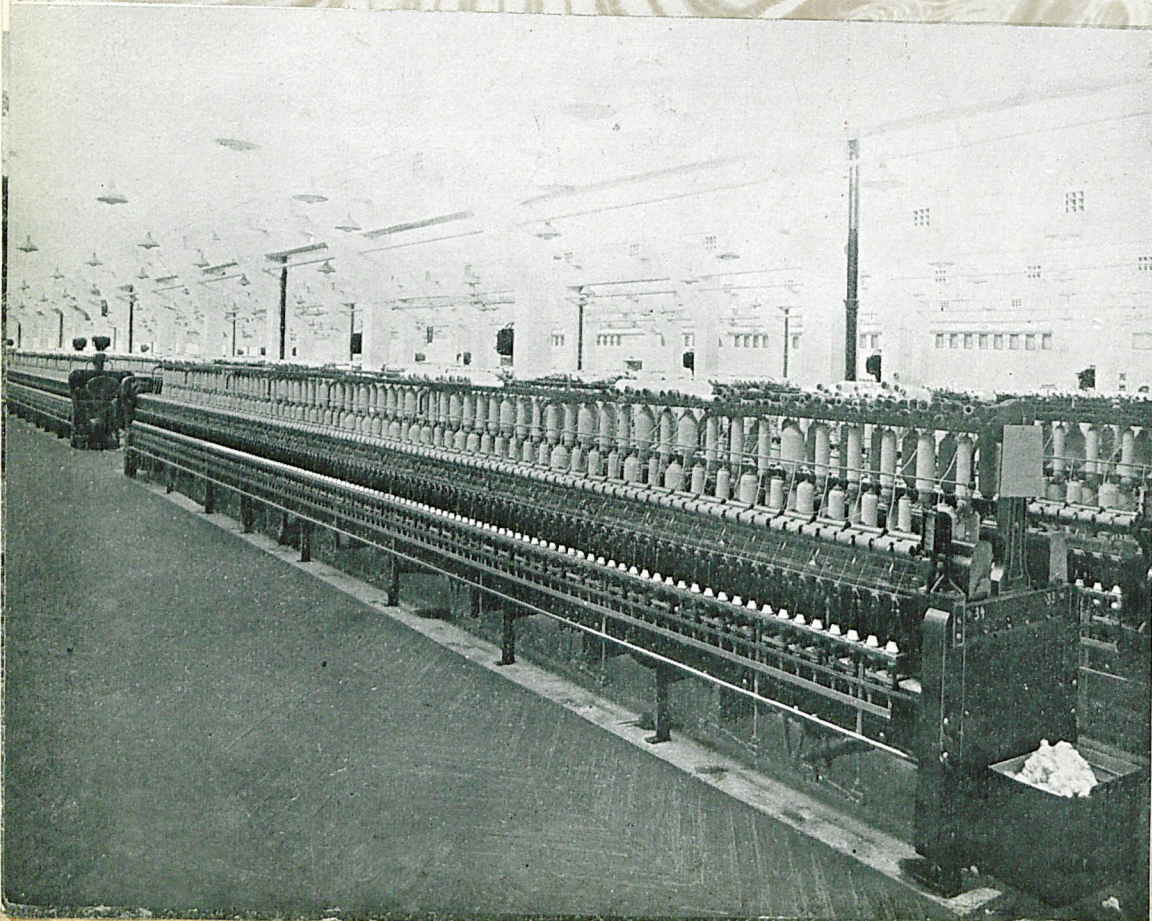
Üzerinde çalışacağı çeşitler kaliko, madapalan, basma, seten, flânelidir.

Bakırköy Beş Fabrikası — Beş yıllık programın tatbiki konulduğu ilk yıl olan 1934 ağustosunda binaları ve teşkilâtı tamamile genişletilmiş, iş sayısı 3 binden 10 bine iblâğ edilmiş olarak yeniden işe başlayan Bakırköy Beş Fabrikası o zamandanberi, her sene yükselen bir konjukturla faaliyetine devam etmektedir. Senede bir milyon kilo pamuk kullanarak 5 milyon metre bez ve 1 milyon kilo pamuk ipliği imal eden Bakırköy Beş Fabrikasının mamûlleri piyasada günden güne artan bir rağbetle karşılanmakta ve piyasa satışları pek yüksek nisbetler dahilinde artmaktadır.

Malatya Beş Fabrikası — Kuruluş ve kurulmaları ilerlemiş bulunan bu dört fabrikadan maada Malatyada kurulacak olan bez fabrikası için Sümer Bank, İş Bankası ve Ziraat Bankasının iştirakleriyle bir şirket vücade getirilmiştir. Projeleri tamamen tesbit edilmiş

İki büyük hedefimiz vardır: Birincisi: Devletçe ve milletçe yapılmakta olan fedakârlıkların, herhangi şekilde, müstehlik aleyhine bir istismar olmasına meydan vermemektir. İkincisi, ser havası içinde bir endüstri kafilesi değil, normal hayat ve rekabet kabiliyeti olan ve bir gün ihracatçı vaziyete de geçebilecek bulunan bir sanayi manzumesi temin etmektir.

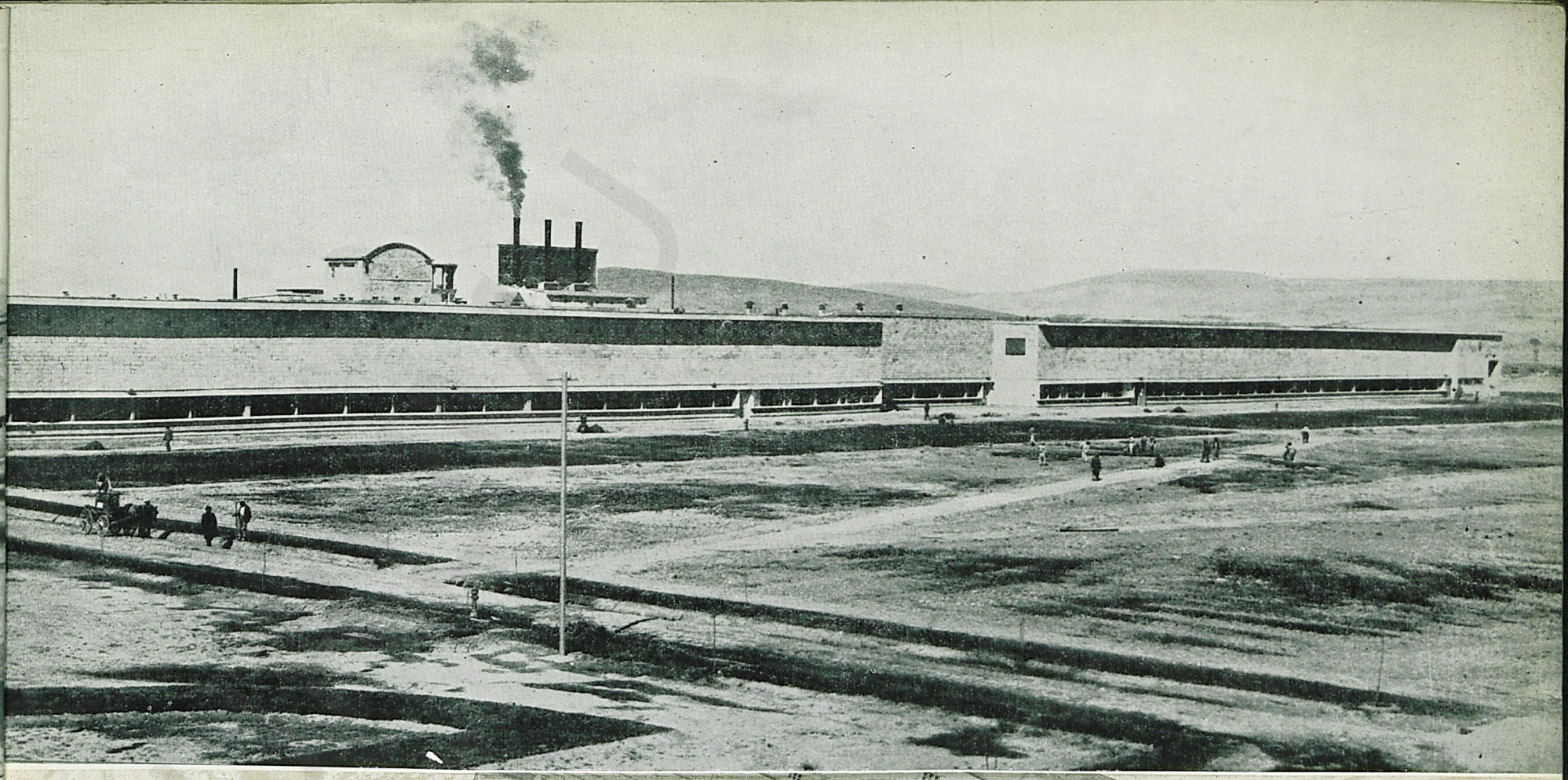
CELÂL BAYAR

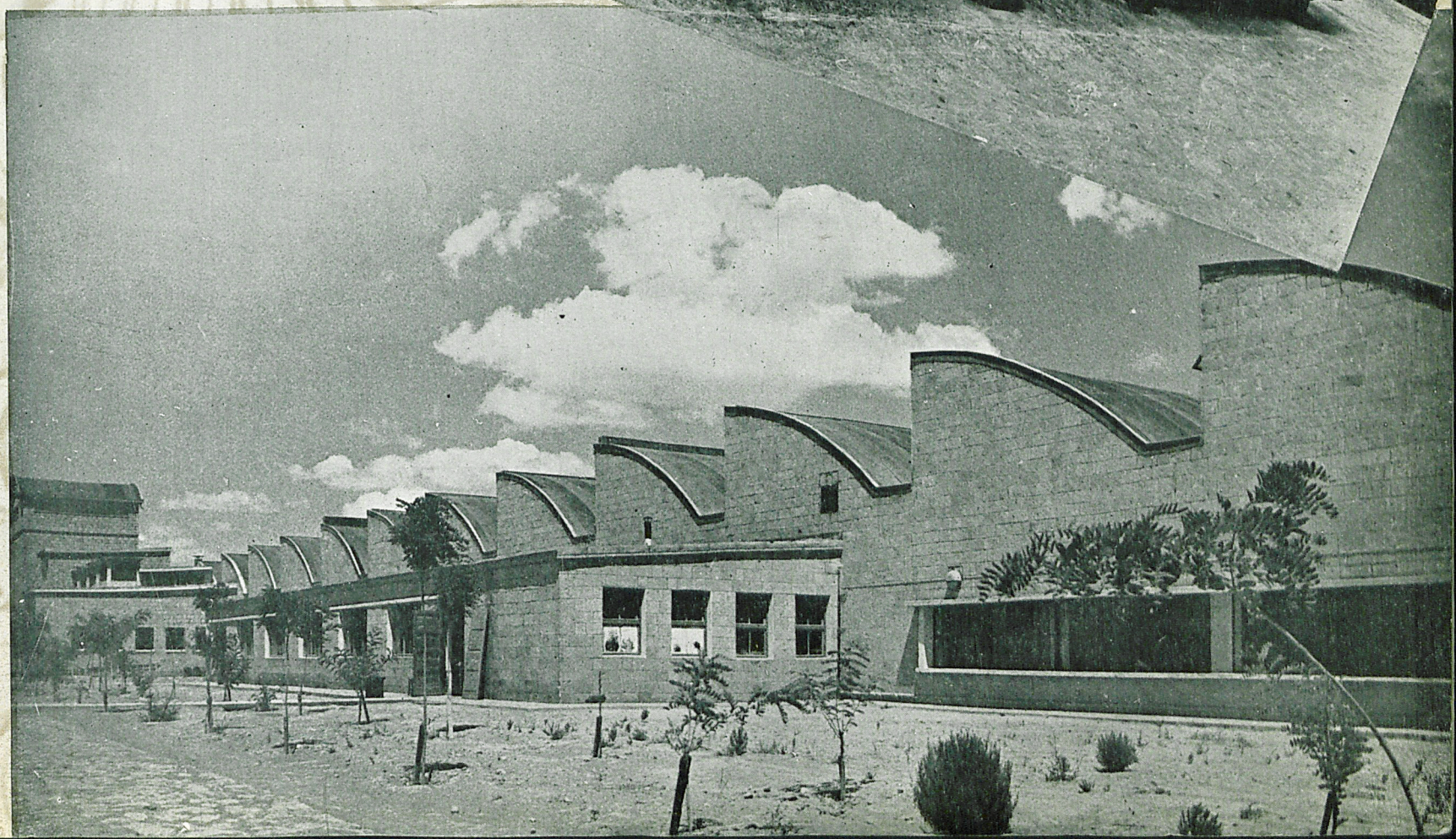
ve hazırlıklarına başlanmış olan bu fabrika 10.000 iş ve 430 tezgâhla çalışacak, 750 işçi ve senede 1,4 milyon kilo pamuk kullanarak yılda 650.000 kilo piyasa ipliği ve 792 bin kilo bez imal edecektir. Bu fabrika daha ziyade şark piyasasının ihtiyacını karşılamaya çalışacaktır.

Bir kaç rakam — Bakırköy, Kayseri ve Ereğli fabrikalarının tesisten sonraki iş, tezgâh ve bir senelik işçi ve imalât vaziyetini şu suretle hülâsa edebiliriz:

Kayseri Beş Fabrikasında iplik dairesi

Kayseri Bez Fabrikası

Kayseri Bez Fabrikasında
Dokuma dairesi

Kayseri Bez Farikasında makina başında bir kız işçi

1939 SONUNDA
PAMUKLU FABRİKALARIMIZIN İĞ MEVCUDU

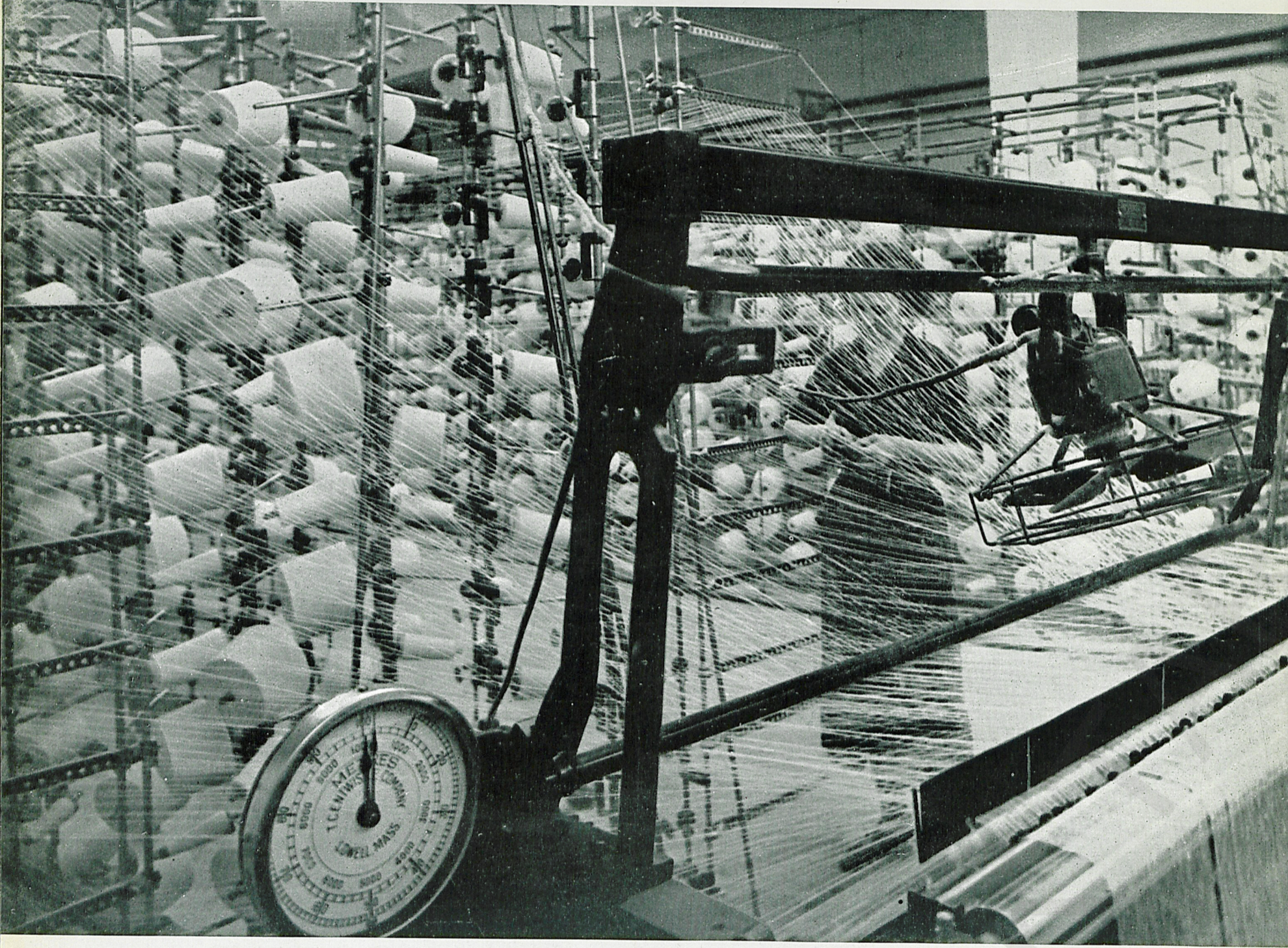
1000000

OLACAKTIR

MEMLEKET İĞ MEVCUDUNUN

% 47 SİNİ

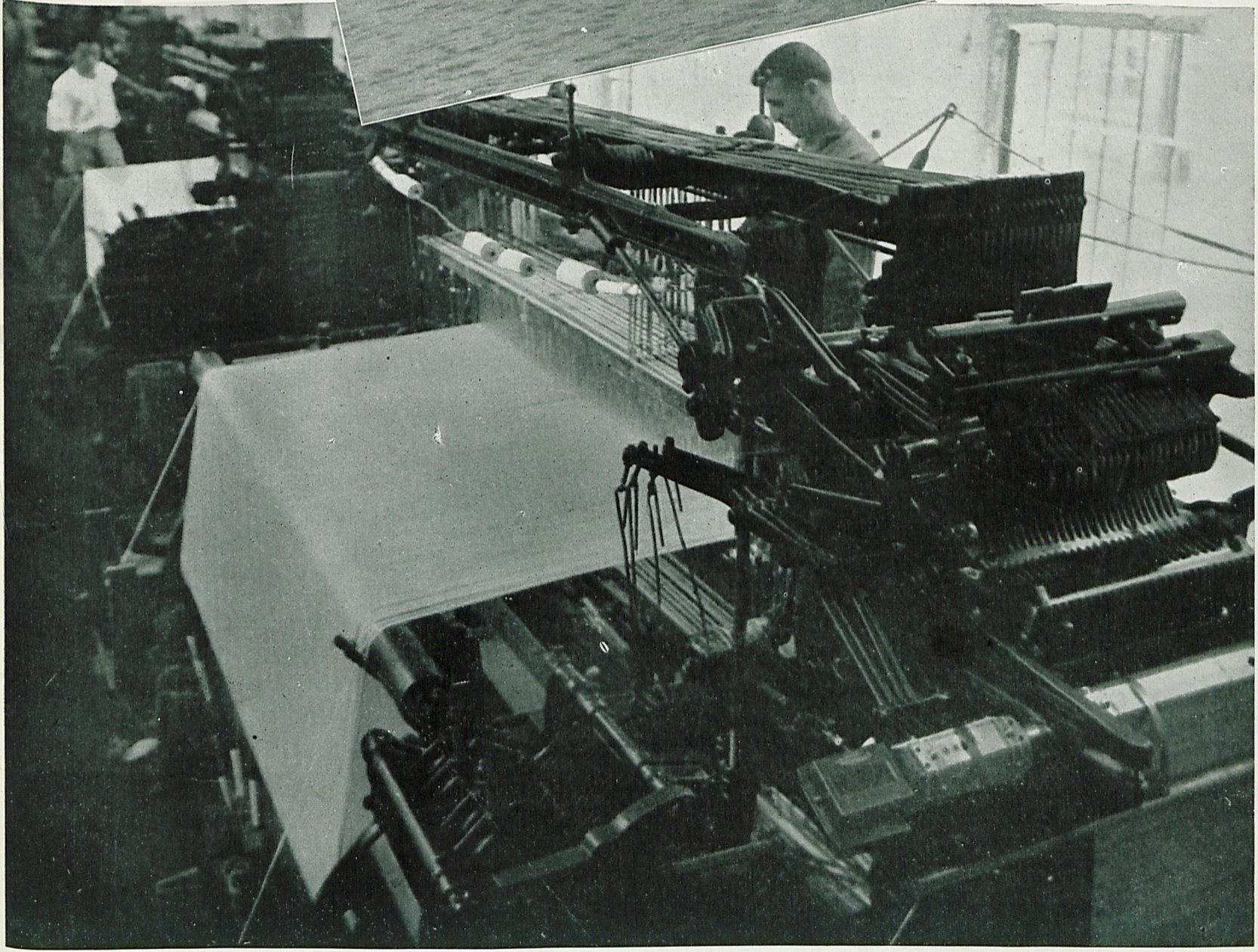
**BANKAMIZ
KONTROL EDECEKTİR**

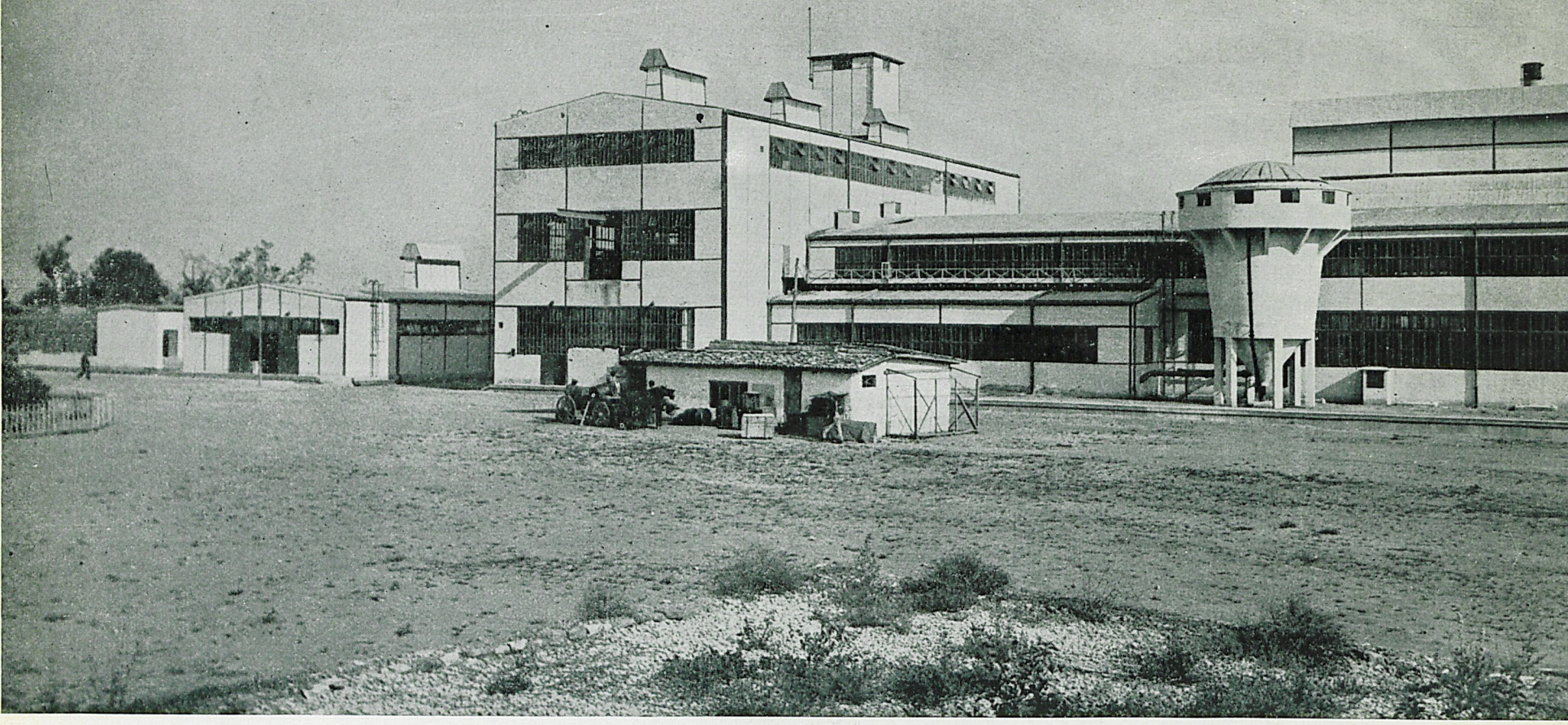
Bakırköy Bez Fabrikasında bir iplik makinası

TÜRK

Feshane ynl mensucat Fabrikası

Feshane ynl mensucat Fabrikasından bir kısmının grn

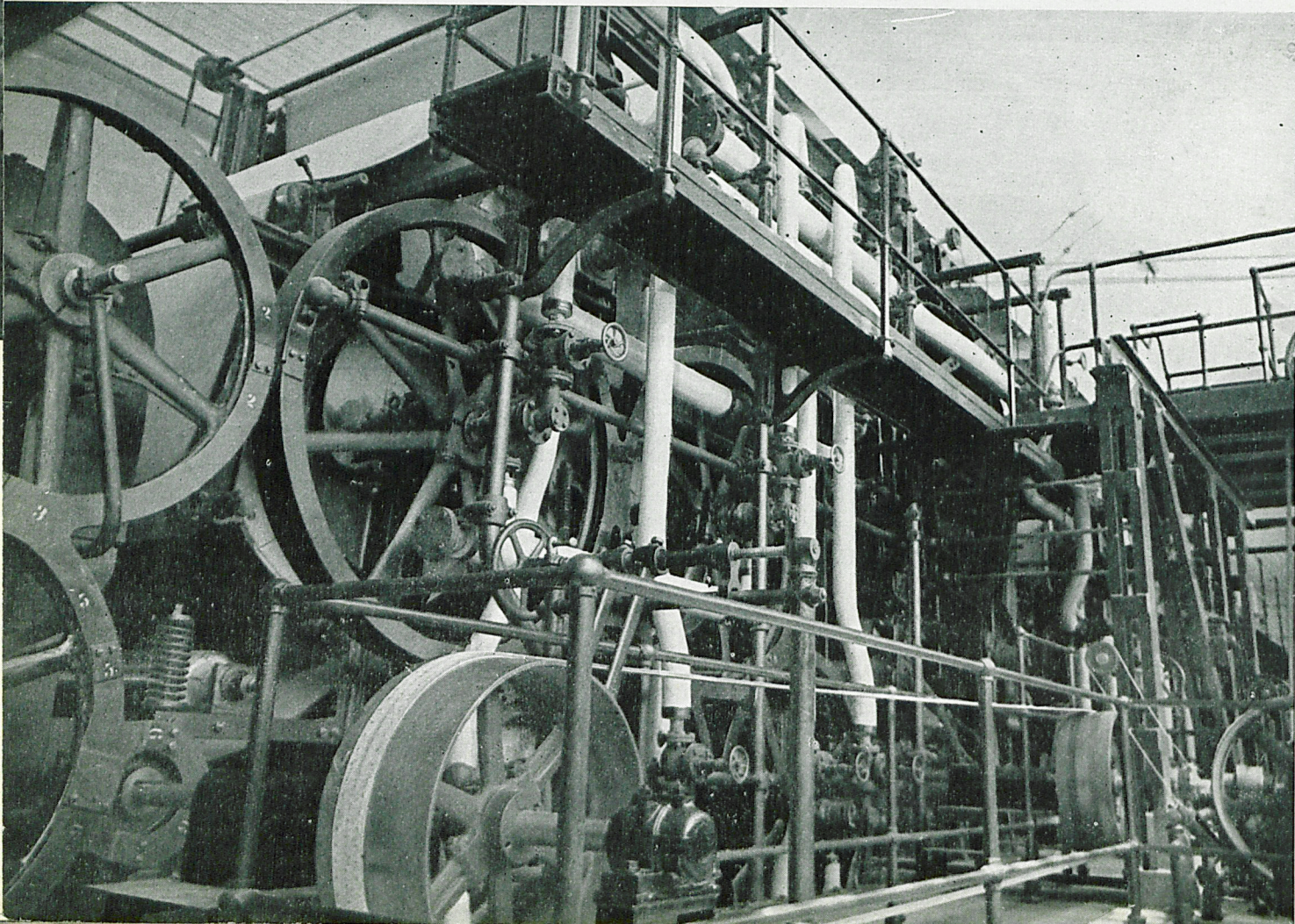

İzmit Kâğıt ve Karton Fabrikası

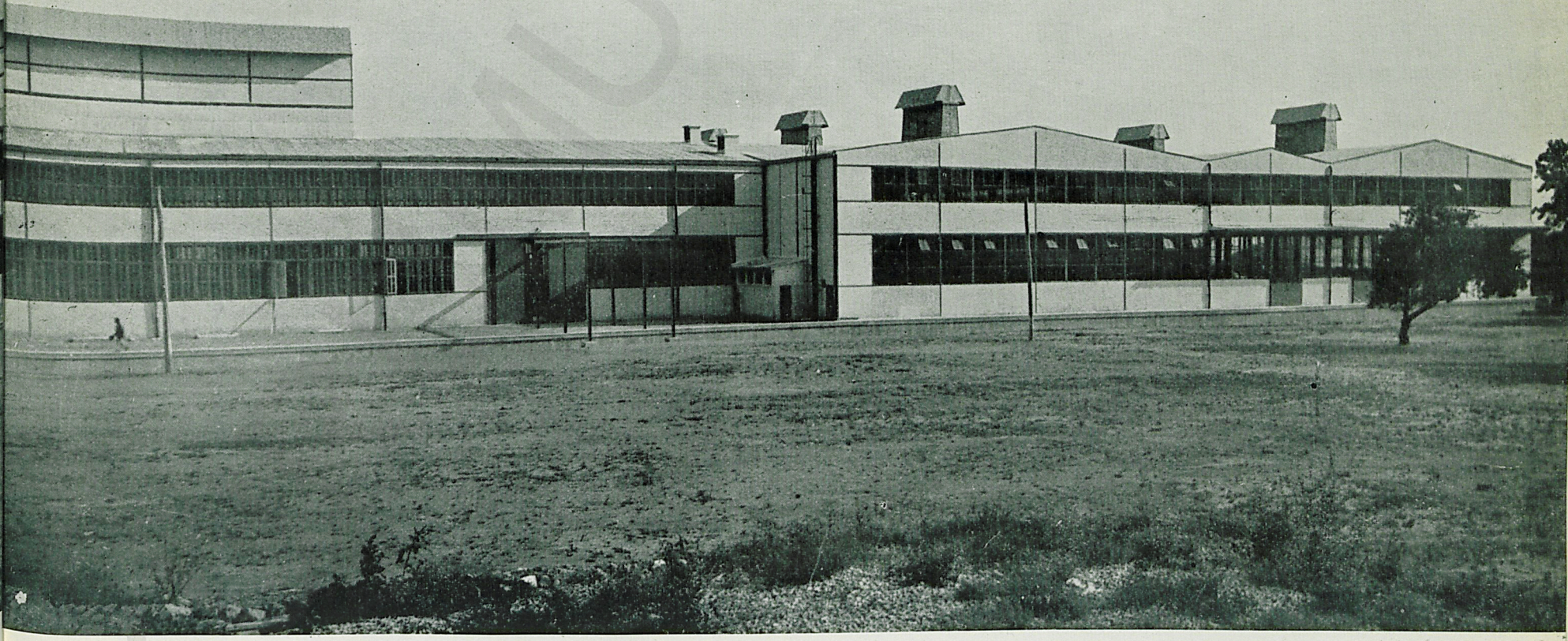
Fabrika- nın ismi	İğ adedi	Tezgâh adedi	İşçi adedi	Pamuk istihlâki milyon kilo	İmalât	
					Piyasaya İplik kilo	Bez 1000 kilo
Bakırköy						
Bez.	10.000	280	860	1.1	3.500	962
Kayseri						
Bez.	33.000	1080	4500	5,5	14.000	5.000
Ereğli						
Bez.	16.200	300	1500	1,4	600.000	600
	59.200	1660	6860	8.0	617 5000	6.562

Dün kendi harflerimize sahip olduk. Bugün de kendi kâğıdımıza.

Bu rakamlara göre bu üç devlet fabrikası, Türkiye iğ mevcudunu % 34,42 sine, pamuklu mekanik dokuma tezgâh adedinin % 51,09 una, pamuklu endüstrisi işçilerinin de % 40,24 üne malik bulunmaktadır. Türkiye pamuklu fabrikaları pamuk istihlâkinin % 38,60 ını, iplik imalâtının % 8,53 ünü, bez imalâtının da % 60,79 unu vermektedir. Bu nisbetler daha ilk adımda devlet

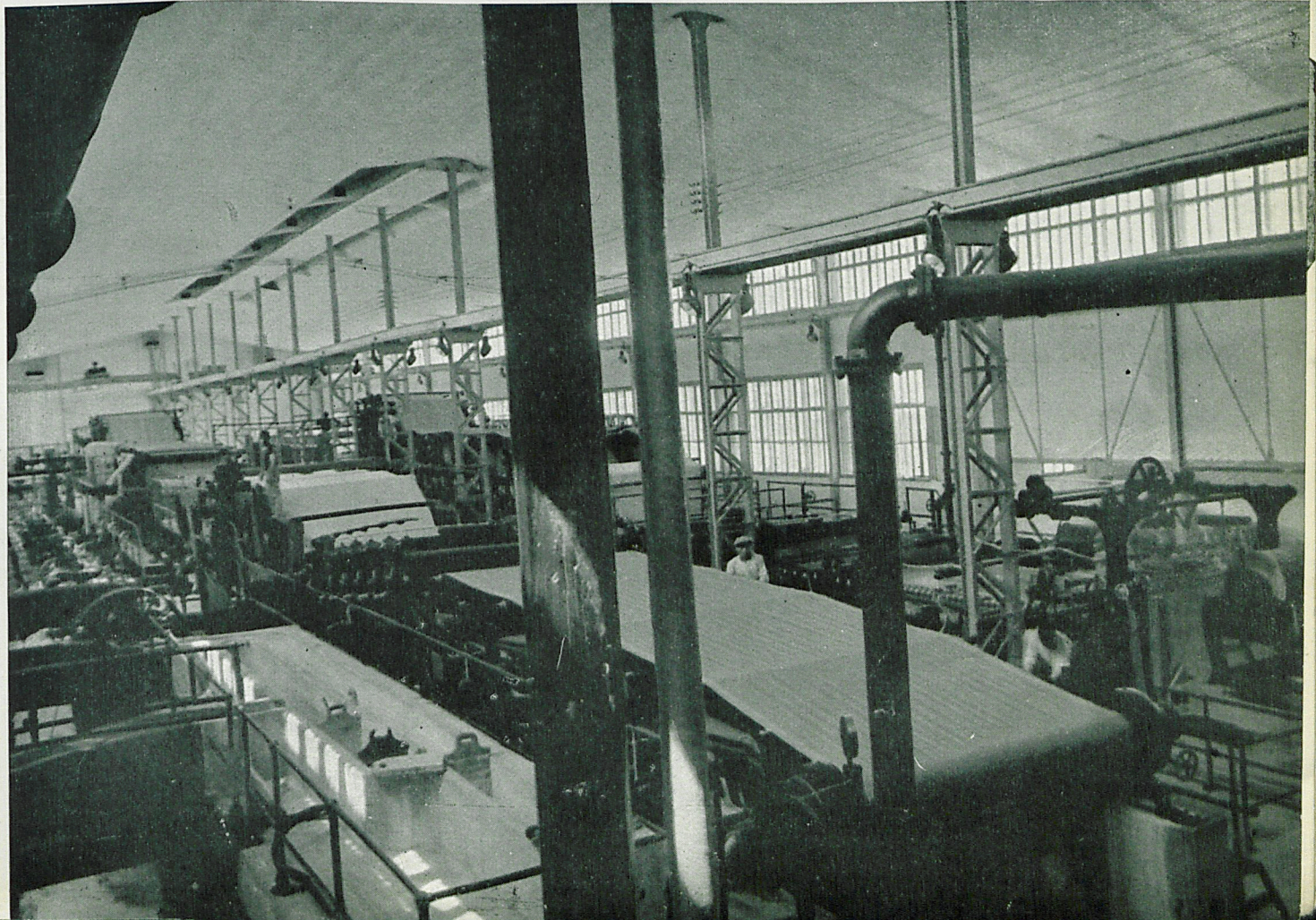
İzmit Kâğıt ve Karton Fabrikasında Karton makinası

hissenin nasıl süratle inkişaf etmiş olduğunu ifade etmektedir.

Nazilli ve Malatya pamuklu fabrikaları da tamamlanarak faaliyete geçtikten sonra 1938 de devlet pamuklu endüstrisinin hususi endüstriye nazaran vaziyeti - hususi pamuklu endüstrisinin 1935 vaziyetini muhafaza ettiği farzedilerek - şöyle kıyaslanacaktır.

Pamuklu endüstrisi	İğ adedi	Tezgâh adedi	İşçi adedi	Pamuk istihlâki Kg.	Piyasa-ya iplik 1000 Kg.	Bez 1000 Kg.
Devlet fabrikaları.	100.000	2868	9960	11400000	1268	8854
Hususi fabrikalar.	112.784	1589	10186	12724000	6621	4233
	212.784	4457	20146	24124000	7889	13087

İzmit Kâğıt ve Karton Fabrikasında Kâğıt makinası

D E M İ R Ç E L İ K

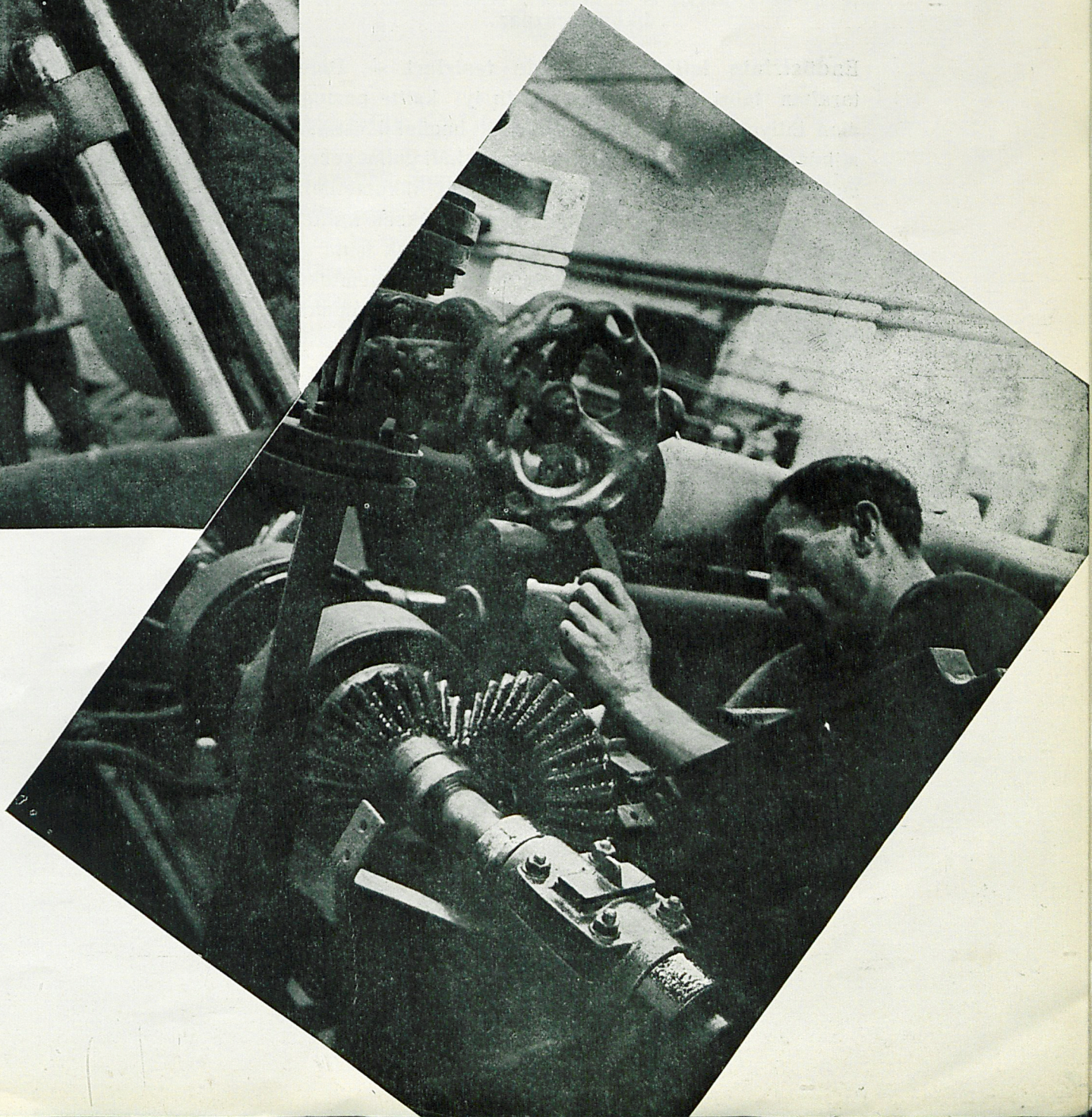
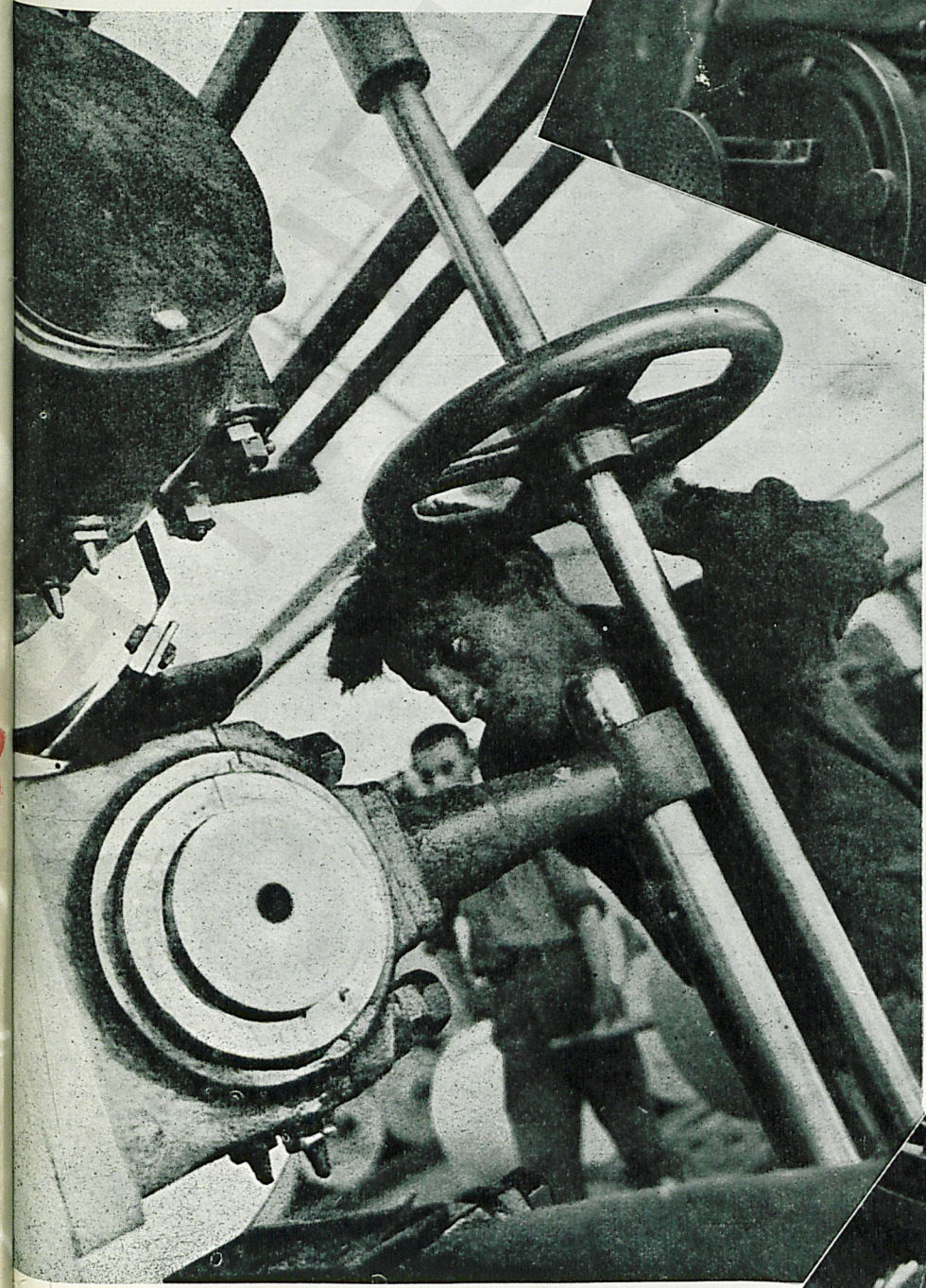
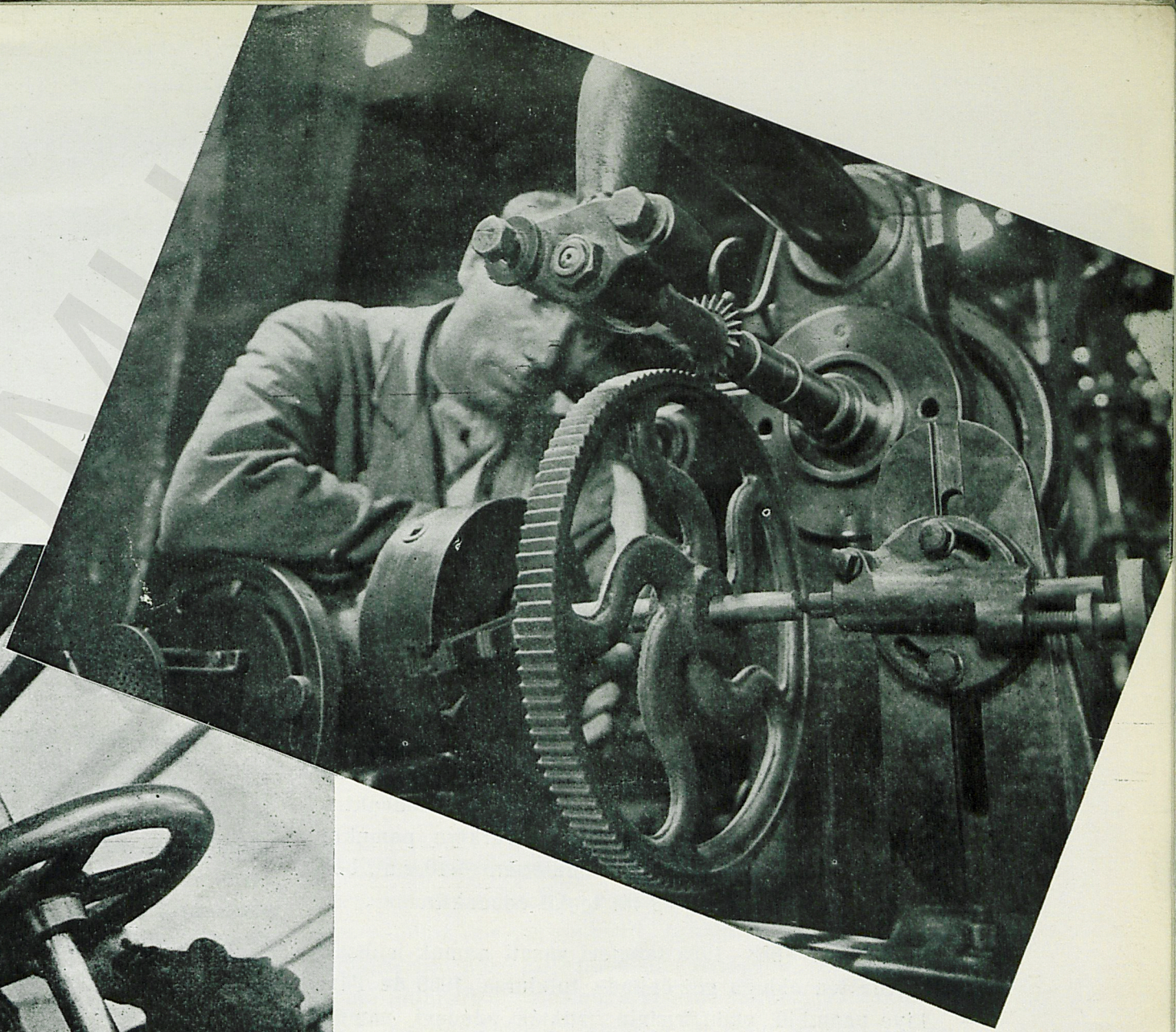
Demir ve çelik fabrikalarının endüstri bakımından, ekonomi bakımından olduğu kadar memleket müdafaası için olan yüksek ehemmiyetine de bilhassa dikkatinizi celbetmek isterim. Bu fabrikalar her ihtiyaç için istediğimiz demir ve çelik temin etmekle memleket müdafaası bugünden sonra daha geniş temellere istinat etmiş olacaktır. Her bakımdan memlekete bu kadar lüzumlu ve faydalı olan bu fabrikaları vücade getirmek Atatürk'ün büyük bir ehemmiyet verdiği başlıca bir mevzu idi.

İ. İNÖNÜ

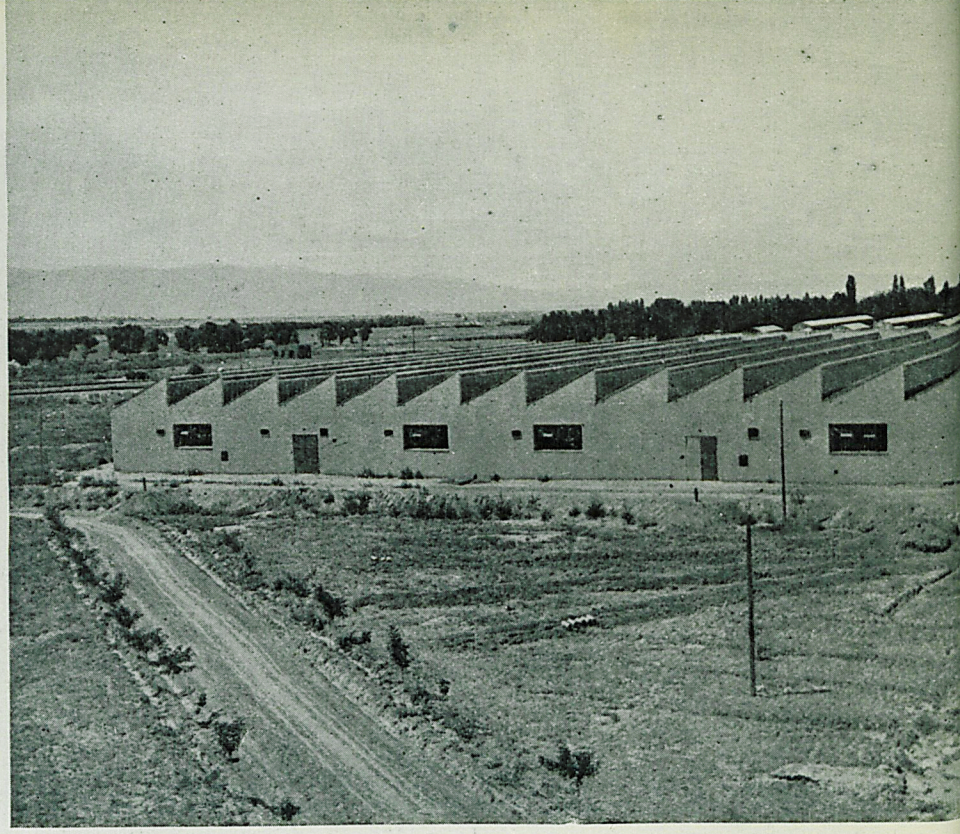
fabrikalarımız

*Teerik Endüstrisinin
Çelik kaleleri olacaktır.*

Tarla Fabrikayı Yarattı,

Bu rakamlara göre devlet pamuklu fabrikaları, hususi endüstrinin 1935 neticeleri sabit farzedildiğine göre Türkiye iş mevcudunun % 47 sine, tezgâh adedinin % 64 üne, işçi adedinin %49 una malik bulunacaktır. İstihlâk edeceği pamuk miktarı Türkiye pamuklu endüstrisinin % 47 sini, iplik imalâtının %16 sını, bez imalâtının % 68 ini teşkil edecektir.

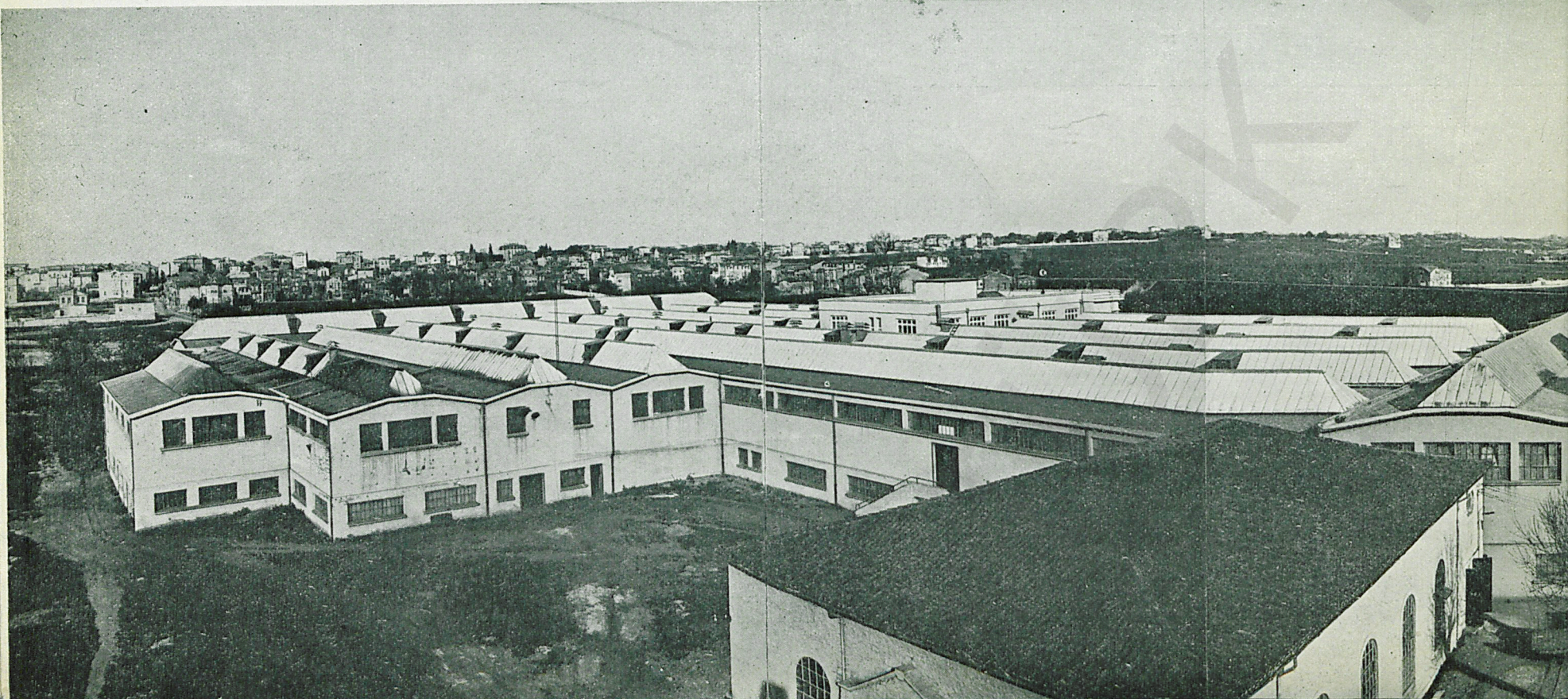
Türkiyenin 1933 - 1935 seneleri vasatı pamuk istihsali 34 bin ton olduğu göz önünde tutulursa 1938 de Türkiye pamuklu endüstrisinin istihlâk edeceği pamuk miktarının 24 bin tona yükselmesindeki ehemmiyet dikkate çarpar.

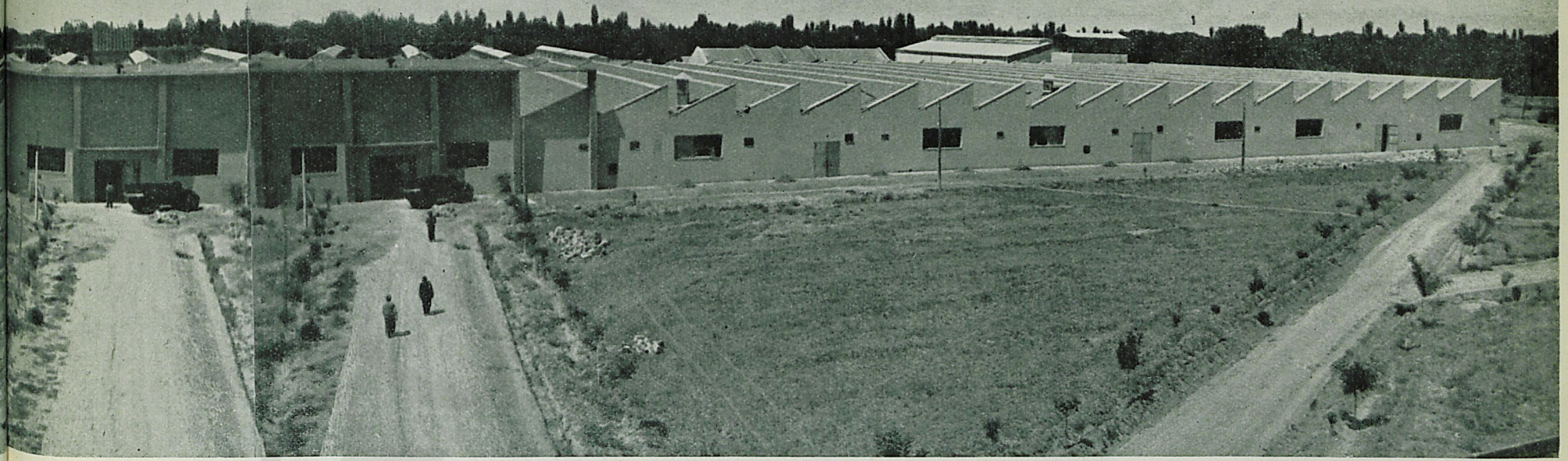
Endüstrinin istihsal üzerinde tesirleri — Diğer taraftan fabrikaların uzun elyafli iyi kalite pamuğa olan ihtiyacı göz önünde tutulursa bugünkü istihsal miktarının millî endüstriyi beslemeye kâfi gelmeyeceği aşikârdır. Bu noktayı göz önünde tutan hükümetimiz, bir kaç yıldanberi takibedilmekte olan yüksek kaliteli pamuk yetiştirmek faaliyetini hızlandırmak işine girişmiştir. Binaenaleyh, ham pamuklarımızı memleket içinde işlemek ihtiyacından doğmuş olan millî pamuklu endüstrisi, aldığı genişlikle memlekette pamuk istihsalinin artmasında ve ekilen cinslerin ıslahında kuvvetle müessir olacaktır.

YÜNLÜ ENDÜSTRİSİ

Bursa Merinos Fabrikası — Yine dokuma endüstrisi branşına dahil bulunan ve 1934 Sontesrininde temeli atılmış olan Bursa Merinos (Yünüplik) fabrikası memleket yünü endüstrisinin gittikçe artan ince yün ipliği (kamgarn) ihtiyacını karşılayacaktır. Ham maddesinin % de 80 nini memlekette yeni yetiştirilmeye başlanan merinos koyunlarından temin edecek olan fabrikanın inşaatı faaliyetle ilerlemektedir. Merinosculuk gibi kârlı bir ziraat şubesinin memlekette inkişafına temel vazifesini göreceğ olan bu fabrika 16340 iş ve çift büküm 6790 işle çalışacak, 3 milyon kilo yapağı istihlâk ederek 1.000.000 kilo taranmış iplik imâl edecektir. Bu miktar çok ince iplikler müstesna olmak üzere, yerli yünü dokuma endüstrisinin ince iplik ihtiyacını tamamen karşılayacak hacimdedir.

Feshane ve Hereke yünü fabrikaları — Sümer Bank'ın, Devlet Sanayi Ofisinden devralmış olduğu bu yünü dokuma fabrikaları, «Feshane Mensucat Türk Anonim Şirketi» adını taşıyan ve sermayesinin en mühim kısmı Sümer Bank'a ait olan bir şirket tarafından idare edilmektedir. Senelik yünü kumaş imalâtı 1 milyon metreyi aşan bu iki fabrika git gide inkişaf

Ereğli Beş Fabrikası

eden bir konjunkturla milli endüstrimiz içinde kendi hisselerine düşen vazifeyi görmektedirler.

SELLÜLOZ ENDÜSTRİSİ

Kâğıt ve Karton Fabrikası — Sellüloz endüstrisi branşından İzmit Kâğıt ve Karton fabrikası 1936 ortalarında çalışmaya başlamış ve 7 Sontesrin 1936 da açılış resmi yapılmıştır. Dünyanın en modern müesseselerinden biri olan bu fabrika senede vasatı 11 bin ton kâğıt imâl edecektir. İmâl kapasitesi icabında 15 bin tona çıkmaya müsaittir. İzmit fabrikasının senelik imâlâtı Türkiye umum kâğıt ithalâtının yarısını teşkil etmektedir.

Bu fabrikanın açılış günü onun yanında kurulacak ve aynı hacimde imalât yapacak ikinci kâğıt fabrikasının temeli atılmıştır. 1938 senesinde bu fabrikanın da faaliyete geçmesinden sonra, bütün kâğıt ve karton ihtiyacımız tamamen dahilden temin edilebilecektir.

Gemlik Sun'î İpek Fabrikası — Sun'î İpek Fabrikasının kuruluş işi çok ilerlemiştir. Fabrika bu sene zarfında faaliyete geçecektir. Muhtelif cins ve numaralarda günde 1000 kilo sun'î ipek ipliği imâl edecek

olan bu fabrika memleketin bu sahadaki ihtiyacını tamamen karşılayacak ve istihlâkin artması takdirinde imâlâtını genişletebilecektir.

Sellüloz fabrikası — Gerek kâğıt, gerekse sun'î ipek fabrikaları ham sellüloz istihlâk ederler. Bundan başka sellüloz, bir çok endüstri şubelerinde ve harp endüstrisinde çok kullanılan bir maddedir. Memlekette yeni endüstri şubelerinin inkişafıyla sellüloz istihlâkinin artacağı göz önünde tutulmuş ve ham sellüloz imâl edecek bir fabrikanın temeli 6 Sontesrin 1936 da İzmitte atılmıştır.

MADEN ENDÜSTRİSİ

Karabük demir ve çelik fabrikaları — Türk endüstrisinin en mühim ünitelerinden birini teşkil edecek olan bu fabrikaların makine ve tesisatı ihale edilmiştir. Sümer Bank'ın bu işe tahsis edeceği sermaye miktarı 22.000.000 Türk lirasını bulacaktır. Fabrikaların 3. 4. 1937 de temeli atılarak inşaatına başlanmıştır. İnşaat 2 sene zarfında ikmal edilecek ve fabrika 1939 senesi zarfında faaliyete geçecektir.

Bakırköy Beş Fabrikası

Fabrika
Tarlayı
Çoğalt-
caktır.

EGE BAĞCILARI şimdi Türk

EDRGEKÜK

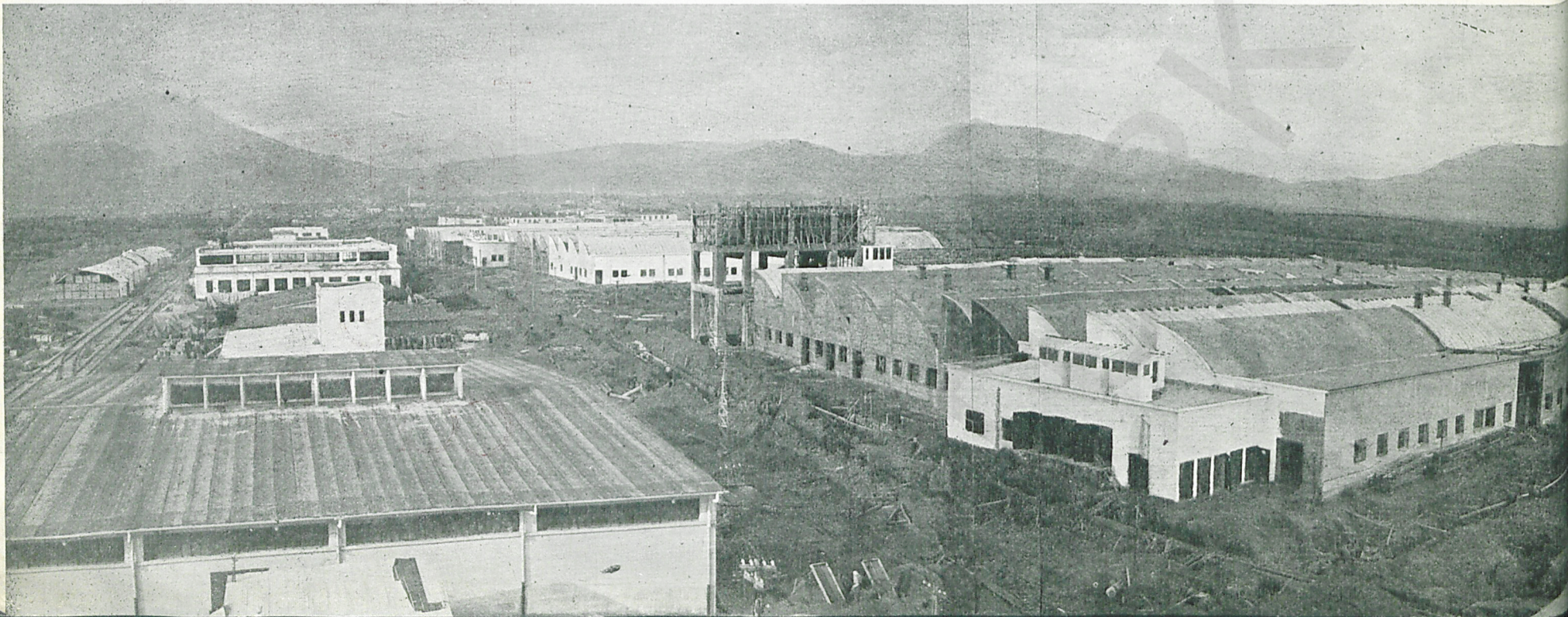

Keçiburlu Kükürt Fabrikası

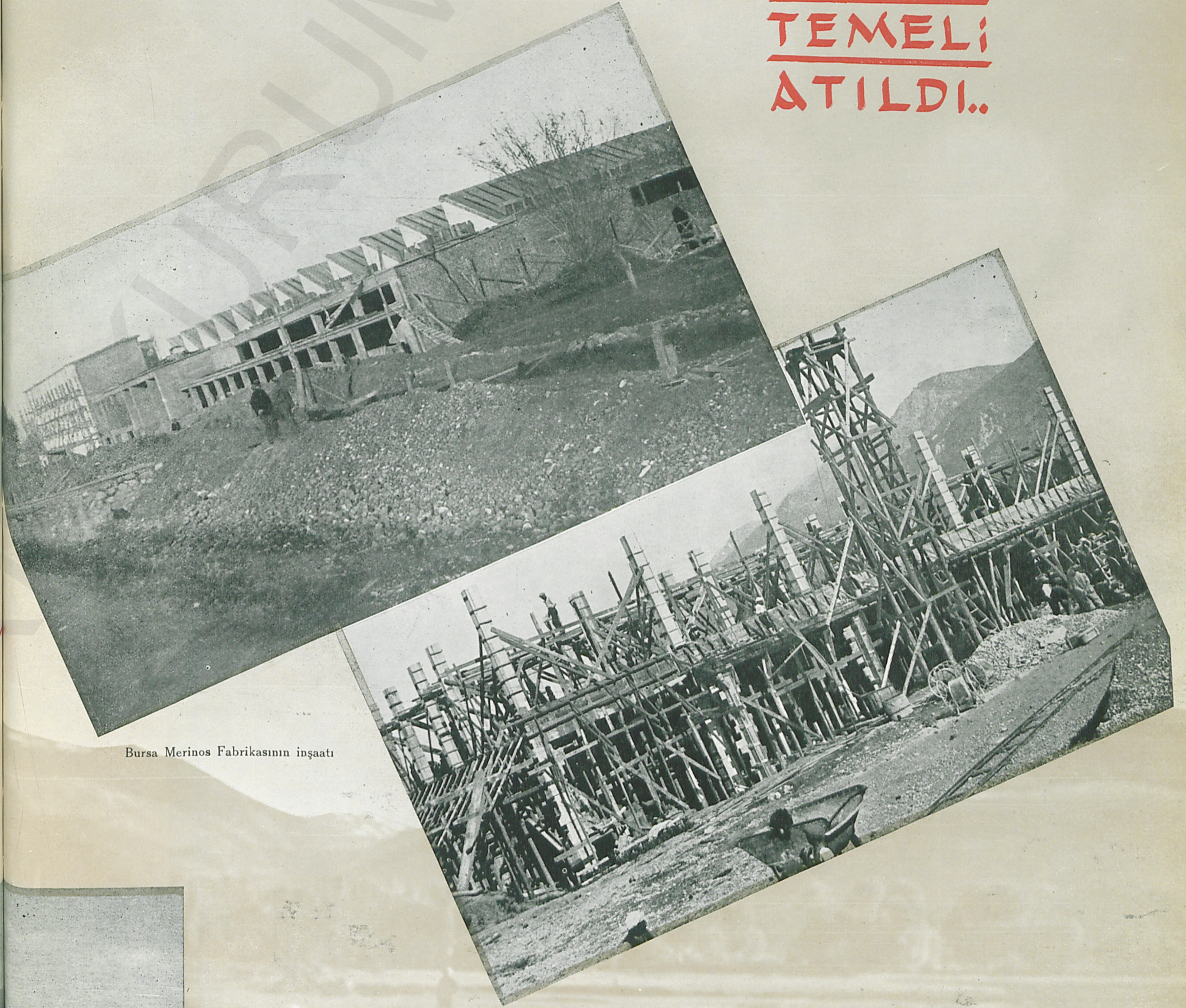
kullanıyor

İstihsal olunan kükürtlerden bir kısım

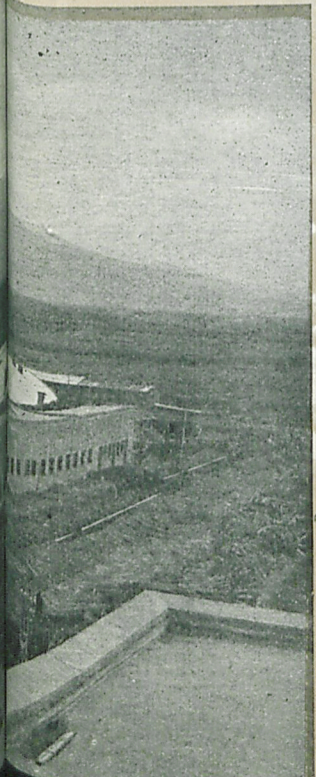
Nazilli Basma Fabrikası

**BURSA MERINOS
FABRİKASILE
BİRLİKTE MEMLEKETTE MERINOS
CULUĞUN
TEMELİ
ATILDI..**

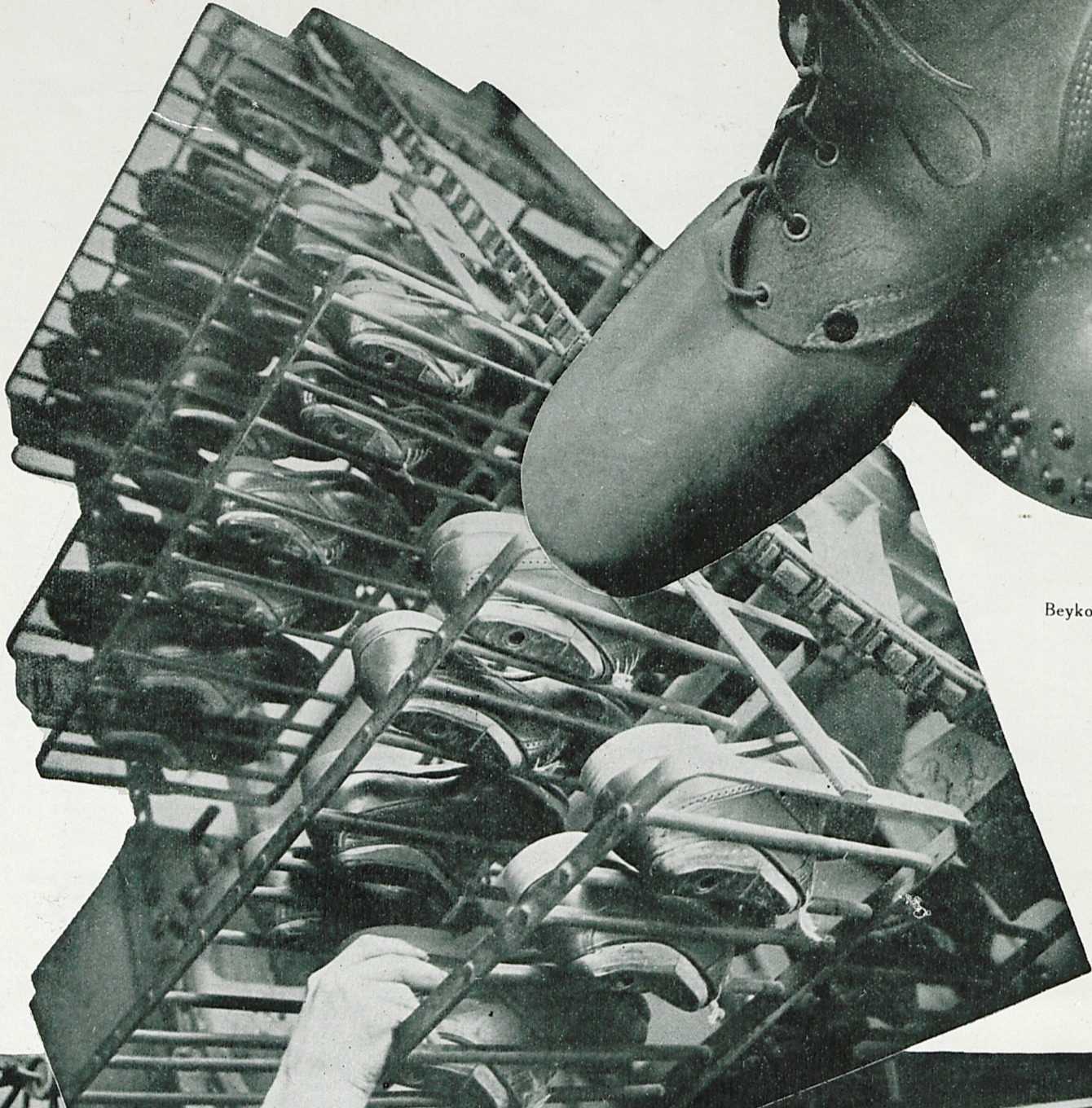

Bursa Merinos Fabrikasının inşaatı

Beykoz Kundura Fabrikası mamulâtı

124 no. l. (alt)
1936/2.11

KE T A B R İ

FABRİKA HAREKETİN SEMBOLÜDÜR, TEKE UYUŞUKLUĞUN OLDUĞU GİBİ

Karabük demir ve çelik fabrikaları ham madde olarak senede takriben 450 bin ton maden cevheri ve yine takriben 400 bin ton kömür istihlâk edecektir. Diğer istihlâk edeceği ham madde işletme malzemesi, kireç taşı, mağnezit, v. s. dir.

Fabrikaların ham maddesi olan maden cevheri şimdilik hariçten getirilecektir. İleride memleketteki demir madenleri işletildiği takdirde yerli cevherden istifade olunacaktır.

Fabrikaların senelik imâlâtı 180.000-200.000 ton mamûl demirdir, İmâl edeceği maddeler, her nevi külçe halinde ham demir, her nevi profil demiri, dökme demir boruları ve çelik borulardır. Ayrıca tali madde olarak kok, benzol, neft, kalınyag, inceyag, ağır ve orta, hafif kreozot, naftalin ve zift elde edilecektir.

Karabük demir ve çelik fabrikaları, tek başına, iktisadi bünyemizde çok ehemmiyetli bir rol oynayacak bir ünite teşkil edecektir.

Keçiburlu kükürt madeni — İş Bankasile Sümer Bankın yarı yarıya iştirakleriyle kurulmuş olan 300.000

liralık Keçiburlu Kükürt Madenleri Türk Anonim Şirketinin işlettiği bu müessese 1935 nisanında işlemeye başlamıştır. Senelik istihseli şimdilik 4 bin ton saf kükürttür. Ve memleket ihtiyacını tamamen karşılamaktadır. 300 işçi çalıştıran bu müessese, Eti Bankın kurulmasından sonra bu bankaya devredilmiştir.

Çimento fabrikası — Karabük'te kurulmasına karar verilmiş olan Çimento fabrikasının bütün ihzari etüdleri bitmiş ve teknik projeleri hazırlanmıştır. Yakında inşaata başlanacaktır.

SERAMİK VE KİMYA ENDÜSTRİSİ

Seramik endüstrisi branşından Porselen fabrikası ve Kimya endüstrisi branşından muhtelif fabrikaların tesis projeleri üzerinde Banka faaliyetle çalışmalarına devam etmektedir.

Beykoz deri ve kundura fabrikası — Sümer Bank'ın idaresinde bulunan Beykoz Deri ve Kundura fabrikası memleketin ve Balkanların bu sahada çalışan en büyük fabrikasıdır. Bu fabrikanın Türkiye ekonomisinde

Kayseri Bez
Fabrikası
enerji santrali

BEŞ YILLIK PROGRAMDAN BANKAMIZIN BAŞARDIĞI İŞLER:

- 1 – Kayseri Bez Fabrikası,
- 2 – İzmit Kâğıt Fabrikası,
- 3 – Ereğli Bez Fabrikası,
- 4 – Bakırköy Pamuklu Fabrikası (tevsî),
- 5 – İstanbul Cam ve Şişe Fabrikası (İş Bankası tarafından),
- 6 – Zonguldak Sömikok Fabrikası (İş Bankası tarafından),
- 7 – Isparta Gülyağı Fabrikası (İş ve Sümer Bank tarafından),
- 8 – Keçiburlu Kükürt Fabrikası (İş ve Sümer Bank tarafından).

İNŞA EDİLMEKTE OLAN FABRİKALARIMIZ:

- 1 – Bursa Merinos Fabrikası,
- 2 – Gemlik Sun'î İpek Fabrikası,
- 3 – Nazilli Basma Fabrikası,

1937 DE İNŞASINA BAŞLANAN FABRİKALARIMIZ:

- 1 – Karabük Demir ve Çelik Fabrikası,
- 2 – İzmit İkinci Kâğıt Fabrikası,
- 3 – Sellüloz Fabrikası,
- 4 – Malatya Bez Fabrikası.

TÜRK FABRİKASI

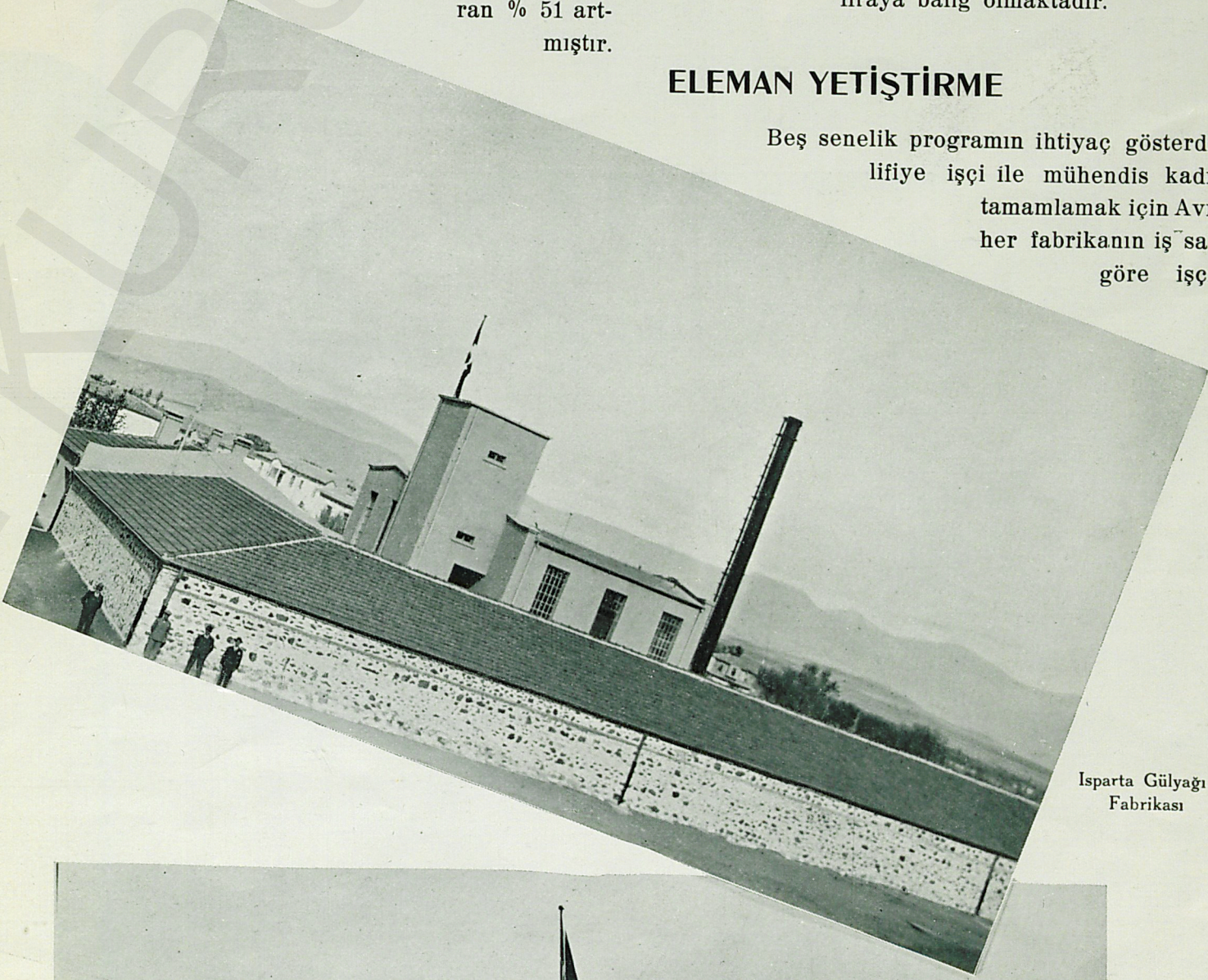
oynadığı rolün ehemmiyetini anlatmak için içinde binden fazla işçi çalıştığını ve senede bir buçuk milyon liraya yakın deri satın aldığı tebarüz ettirmek kâfidir. Fabrikanın imalâtı seneden seneye pek büyük bir inkişafla artmaktadır. Kösele imali 1933 de 412.000 kilo iken 1934 de 818.574 ve 1935 de 1.326.823 kilo olmuştur. Kundura imalâtı da 1933 de 326.707 çifte, 1934 de 504.709 çifte ve 1935 de 702.709 çifte yükselmiştir. Fabrikanın senelik satışları 1934 de bir yıl öncesine kıyasen % 71 ve 1935 de bir sene evvelsine nazaran % 51 artmıştır.

İŞTİRAKLER

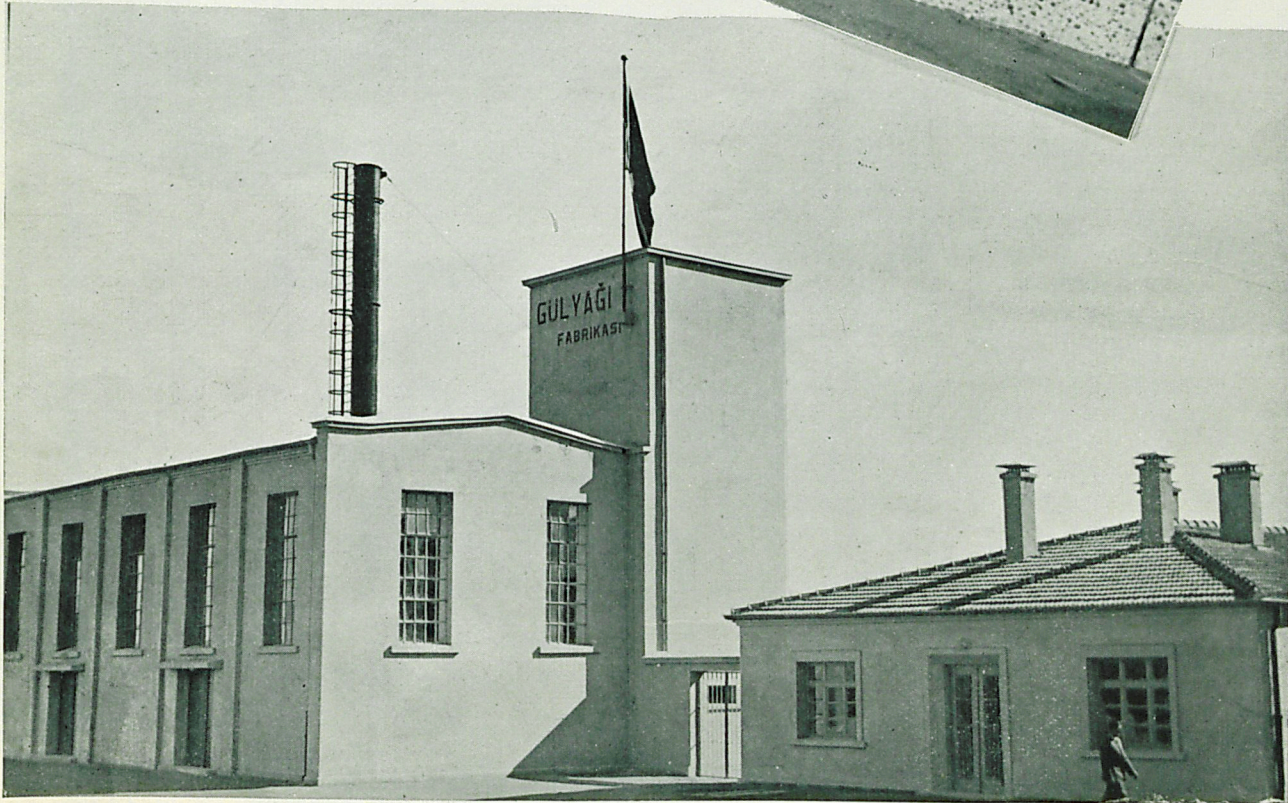
Sümer Bankın bizzat kurduğu ve işlettiği fabrikalardan maada, memleketin birçok endüstriyel teşebbüslerinde iştirakleri vardır. Bunlar arasında şunları sayalım: Gülyağcılık Limited Şirketi, Süngercilik Türk Anonim Şirketi, Türkiye Şeker fabrikaları Anonim Şirketi, Tosya Çeltik fabrikası, Maraş Çeltik fabrikası, Trabzon Elektrik Şirketi. 7.330.000 lirası Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketinin iştirak hissesi olmak üzere bu iştiraklere yapılan envestisman yekûnu 8.913.223 liraya baliğ olmaktadır.

ELEMAN YETİŞTİRME

Beş senelik programın ihtiyaç gösterdiği kalifiye işçi ile mühendis kadrosunu tamamlamak için Avrupaya her fabrikanın iş sahasına göre işçi, usta

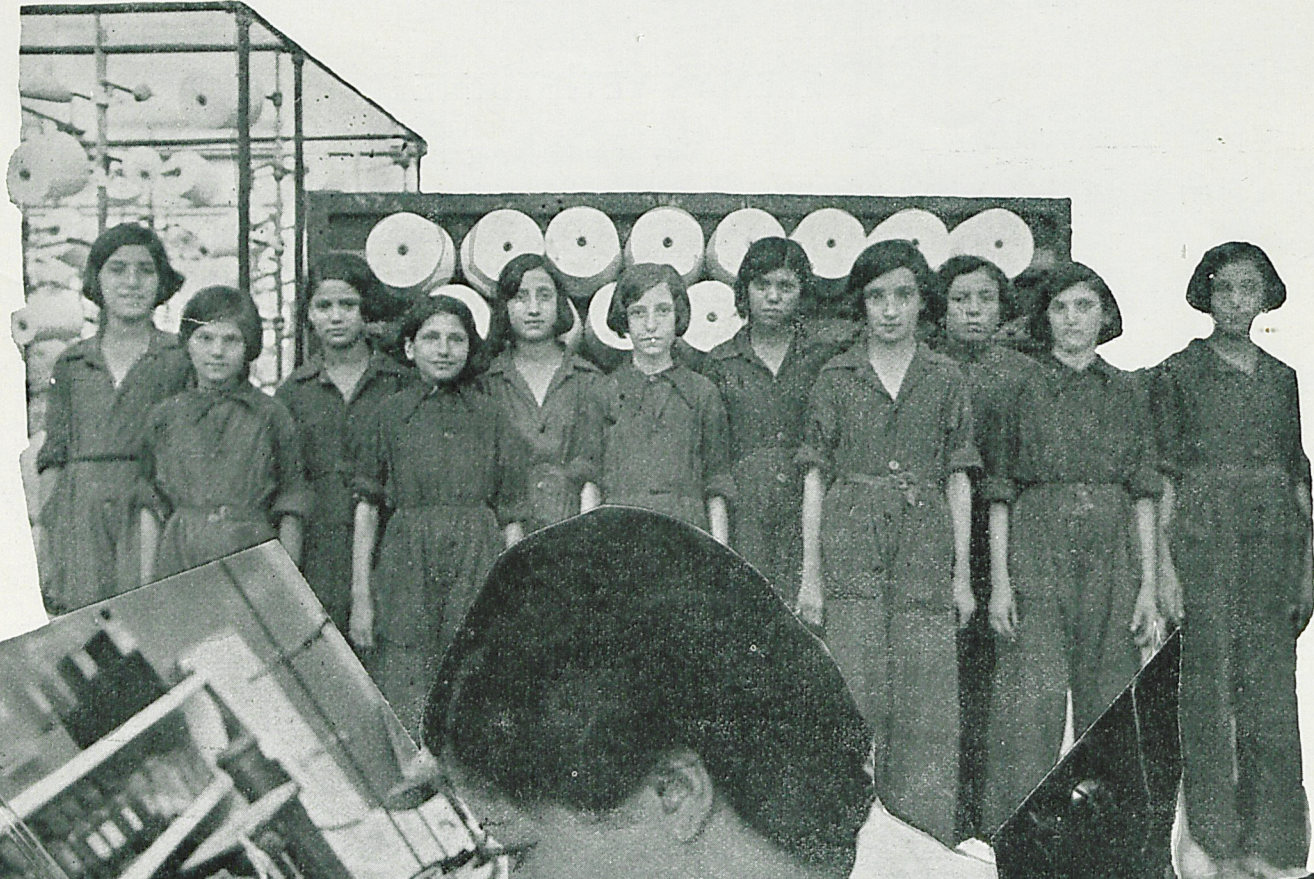

Isparta Gülyağı
Fabrikası

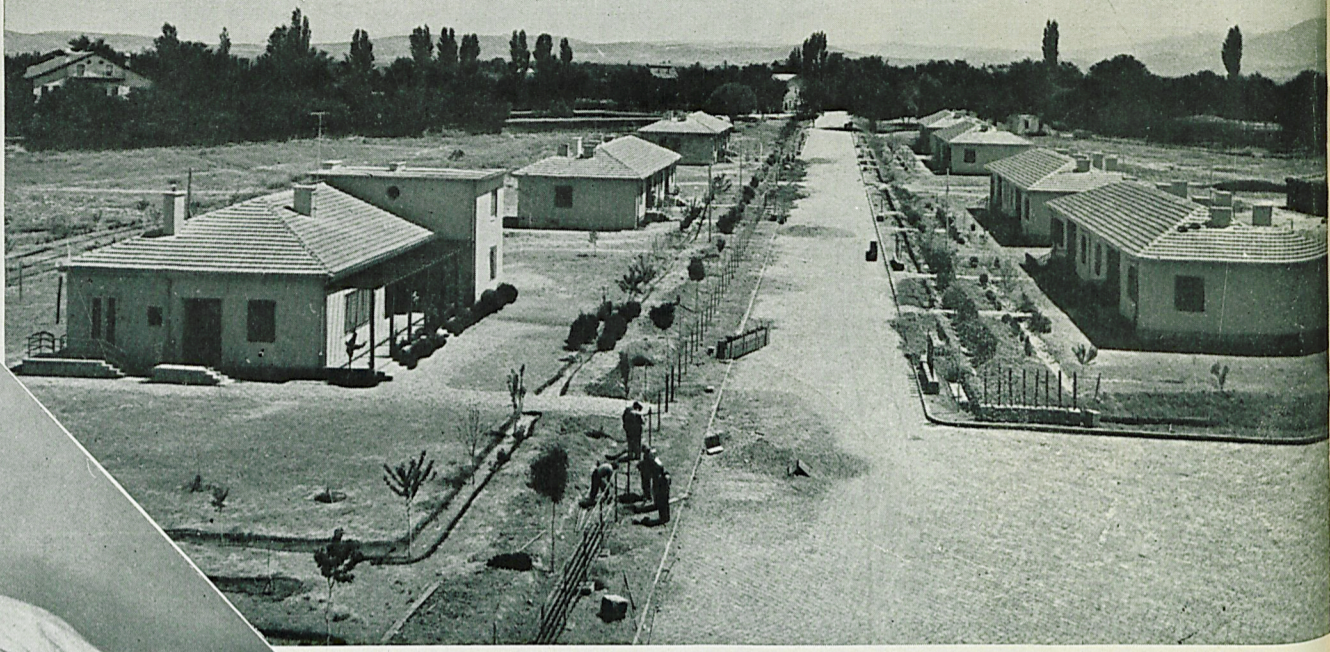

Bilgisi, çalışması, hevesi az olanların sığınmaları için millet fabrika yapmıyor ve yapmayacaktır. Fabrikaların kapılarından ilk günü giren memur ve işçiye herkesin bu esası evvelâ yüreğinin içine yerleştirmek lâzımdır. Onun için yeni büyük fabrikalar ilk kuruldukları andan itibaren san'atte ve marifette yüreği titriyen san'atkârların yetişmesi için gayret sarfedeceklerdir.

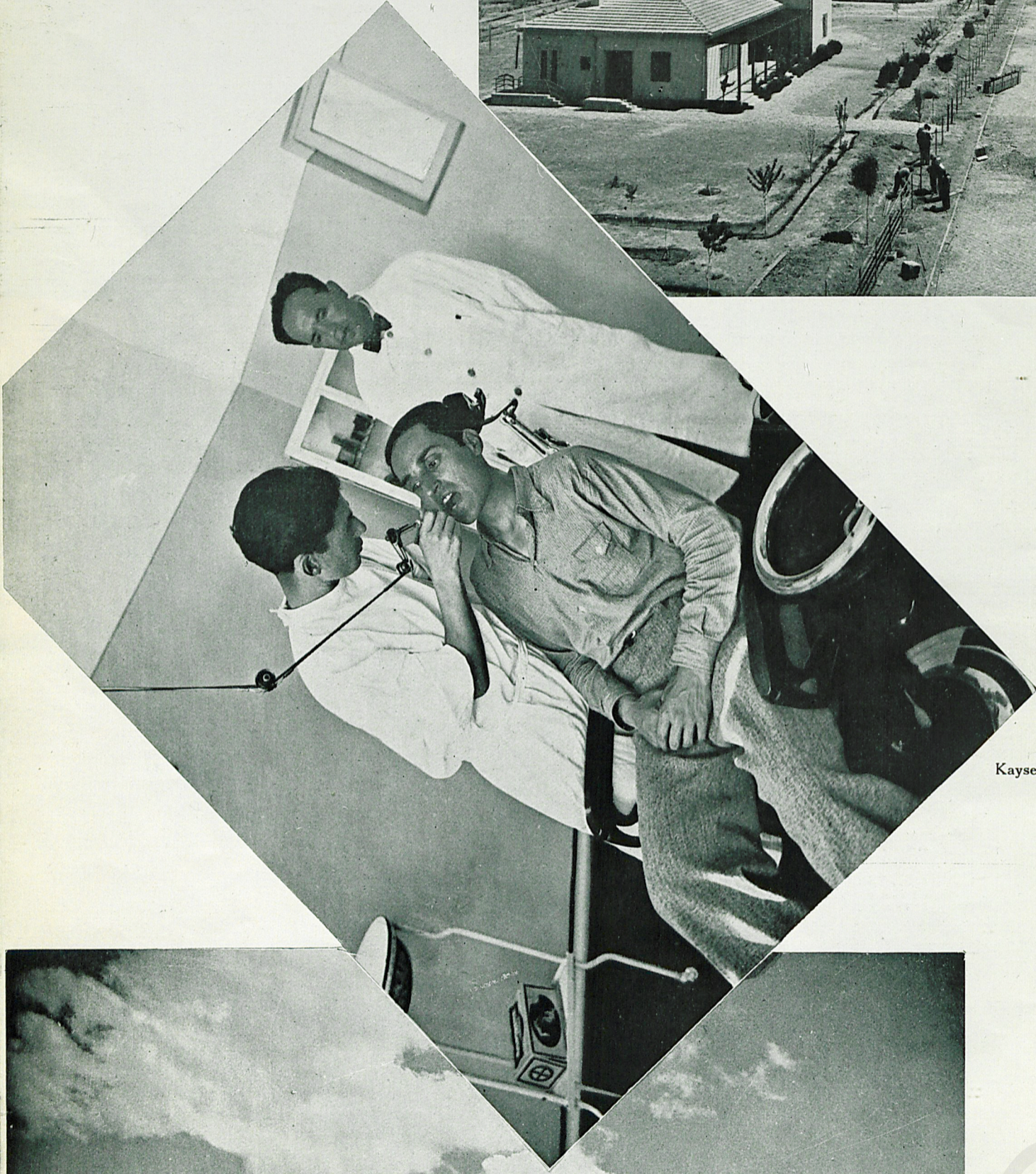
İSMET İNÖNÜ

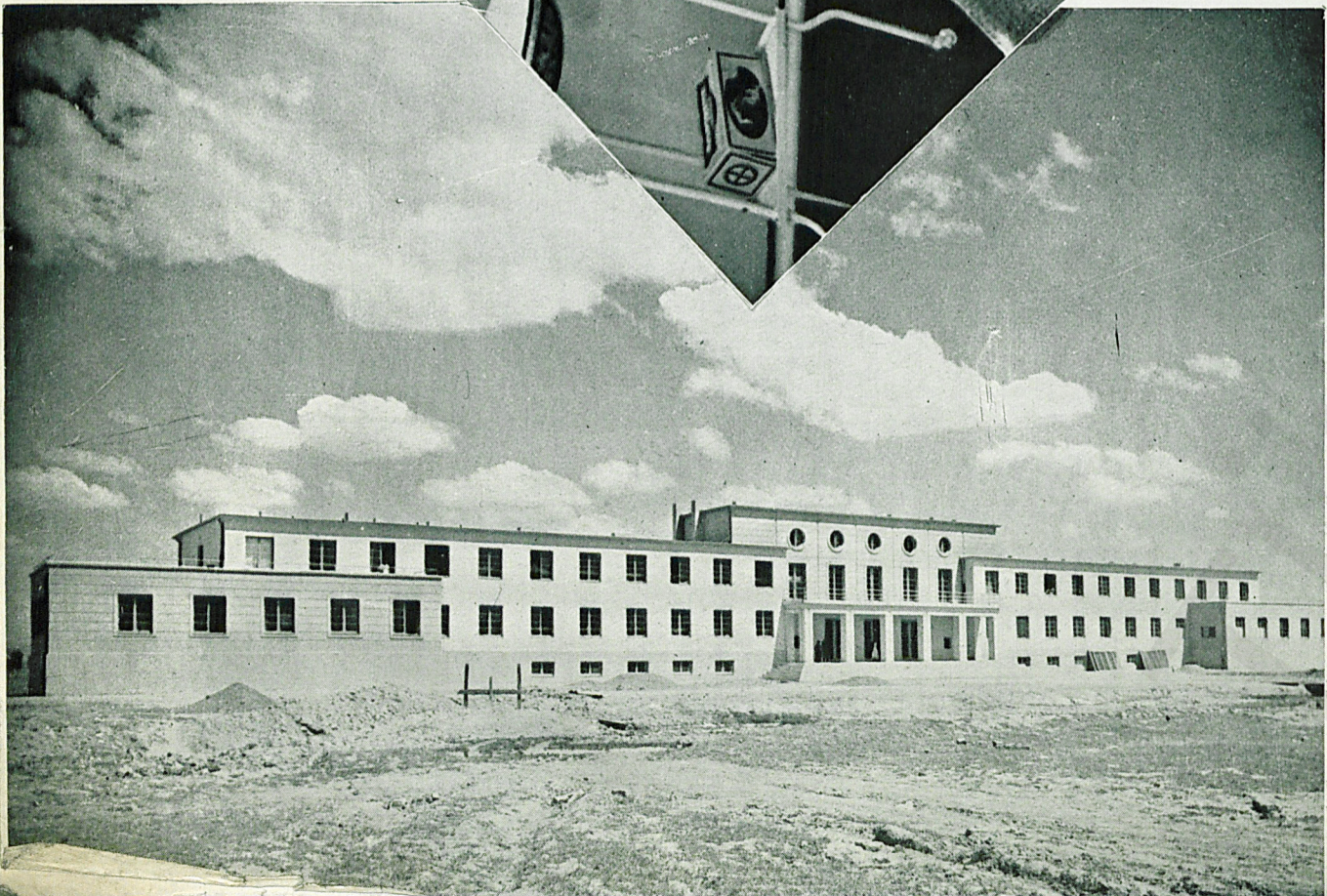

Eregli Bez Fabrikası Memurin evleri

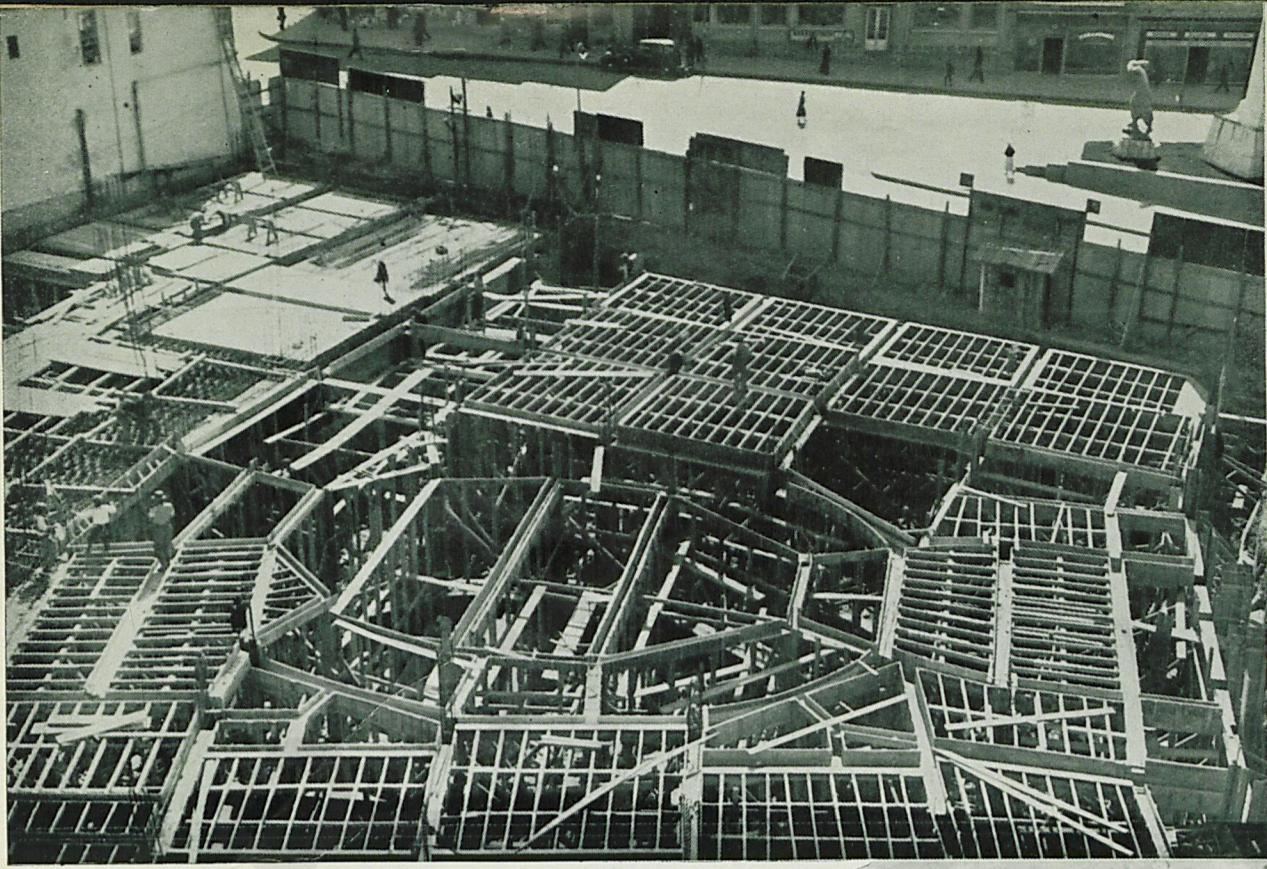

Kayseri Bez Fabrikasında sıhhi yardım

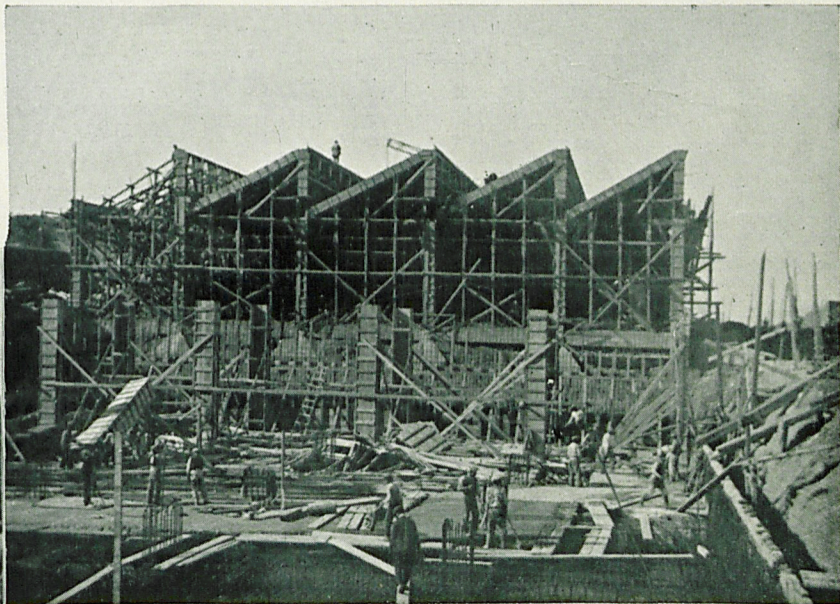
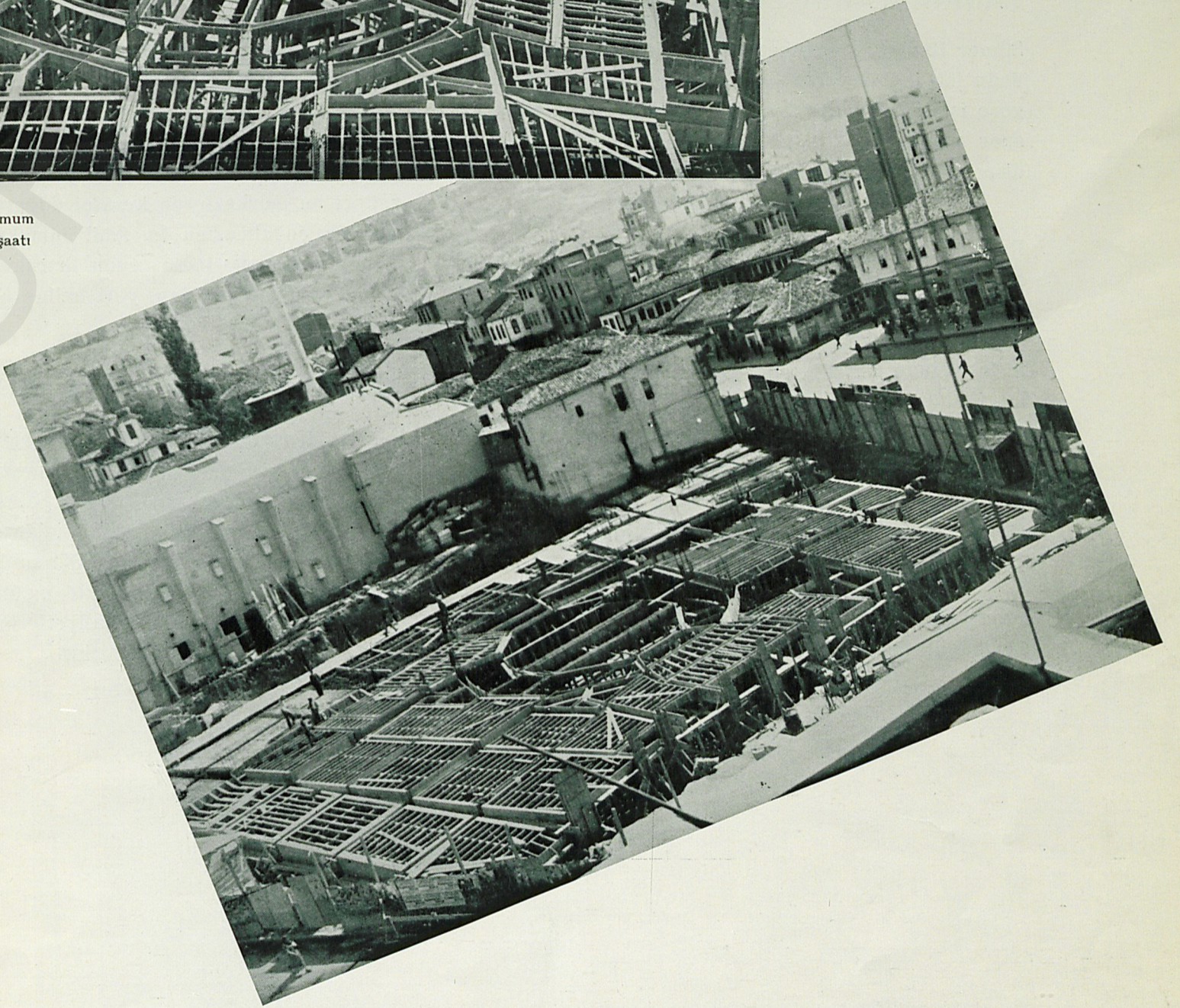

Kayseri Bez Fabrikası amele apartmanı

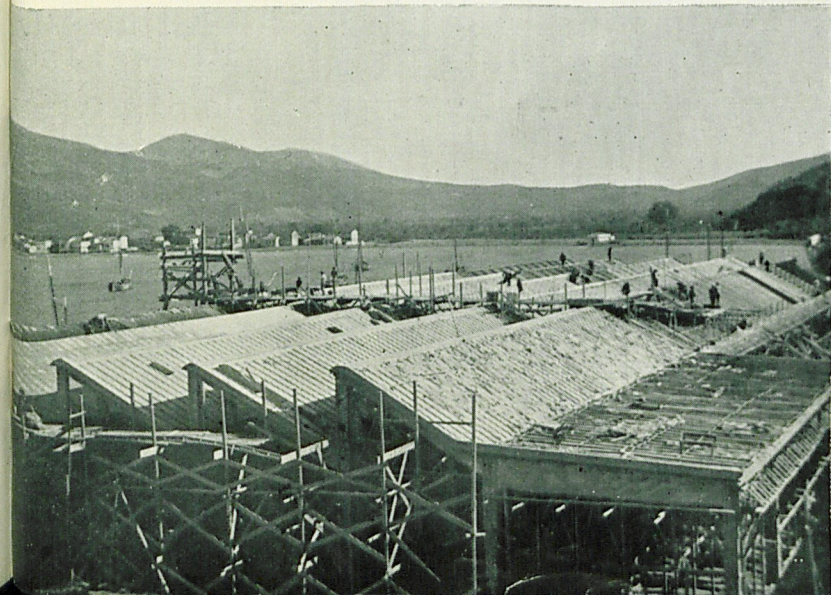

Ankarada Sumer Bank Umum
Müdürlük binasının inşaatı

Gemlik sun'î ipek Fabrikasının inşaatı

namzetleri, stajyer mühendis ve talebeler gönderilmiştir. Sümer Bank hesabına ecnebi memleketlerde endüstri şubelerinde mütehassıs yetişmek üzere tahsil eden talebelerin miktarı gittikçe artmaktadır. Kayseri Bez fabrikasında açılan İhtisas mektebinde kurulan pamuklu fabrikalarının kalifiye çıraqları yetiştirilmektedir.

FABRİKALARIN SOSYAL TESİRLERİ

Sümer Bankın memleketin muhtelif köşelerinde kurduğu fabrikalar yanında memurlar, ustalar ve ihtiyaca göre işçiler için apartmanlar ve evler inşa edilmekte spor meydanları ve tesisatı vücade getirilmekte ve dispanserler kurulmakta, işçilerin sosyal hallerile yakından meşgul olunmaktadır.

Bu suretle vücade gelen muhitin, fabrikaların çalıştığı şehirlerde ve vilâyetlerde kuvvetli sosyal tesir vücade getirdiği göze çarpmaktadır. Aynı zamanda, fabrikaların çalıştığı şehirlerde ve vilâyetlerde kuvvetli sosyal tesir vücade getirdiği göze çarpmaktadır. Aynı zamanda fabrikaların muhitlerinde bu sosyal tesire muvazi olarak iktisadi tesirleri de görülmekte, mahalli piyasalar canlanmakta ve faaliyet hızı artmaktadır.

FABRİKALARIN MİLLÎ EKONOMİDE OYNADIKLARI ROL

Programın tatbiki icabı olarak ekonmide Devletin yaptığı büyük sermaye investisyonları millî ekonomik

kalkınmamızın en kuvvetli kaynağı olmuştur. Kurulan her fabrika, memlekette yeni bir iş bölümünün mesnedi ve iş şubeleri arasında hararetli bir emtea mübadelesinin muharriki olmaktadır. Her yeni kuruluşun inşaat endüstrisinde, işçi piyasasında, iş merkezlerinde ticari muameleleri, kara ve deniz münakalelerini arttırmakta olduğunu müşahede ediyoruz. Yalnız demir ve çelik fabrikalarının kurulmasile demiryollarında demir ve çelik nakliyatı neticesi münakale hacmi bir misline yakın artacaktır. Demir fabrikalarına günde 115 vagon ham demir gelecek, yine günde 45 - 50 vagon mamul çıkacaktır. Memleketin umumî manzarası, yeni kuruluşların vücade getirdiği endüstri merkezleriyle değişmektedir. Yeni merkezlere tahacüm eden iş kuvvetleri bu merkezlerde kesafet doğuracağı gibi evlenmelerin çoğalmasına da âmil olmaktadır. Bütün bu manevi inkişafı ifade eden hareketler, memleketi hummalı bir yapı yeri haline koymuştur.

YERLİ MALLAR PAZARLARI

Fabrikalarımızın mamûlleri ile alelumum yerli mamûllerin satış merkezlerini teşkil etmek üzere Yerli mallar pazarları teşkilâtı vücade getirilmiştir. Ankara, İstanbul, Beyoğlu, İzmir ve Mersin'de şubeleri bulunan bu büyük mağazalar, yalnız Sümer Bank fabrikaları mamullerinin değil, fakat Türk malının en kuvvetli propagandacısı halinde faaliyetlerine devam etmektedirler.

TÜRK TARİH KURUMU

F. 50 kuruş

